40 ՓԱՐԱ.

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
առ Խմբագրութիւն
Արեւելք Օրագրի
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده اداره
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով՝	տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով՝	վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ՝	տարեկան	Ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

Դուրս գրուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ, 21 ՄԱՐՏ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆՆ իւր խորհրդարանական պարտութեանց մեծագոյնը կրեց Գերմանիոյ Երեսփոխանաց Ժողովոյն մարտ 26 ի նստին մէջ։ Վեց ամիսէ ի վեր գերման կառավարութիւնն յօրինած էր օղիի կառավարական մենավաճառ մը հաստատելու ծրագիր մը, զոր դաշնակից Կառավարութիւնք վաւերացուցեր էին։ Բայց Երեսփոխանական Ժողովը 12 աւուր մէջ ջնջեց Պ. Պիզմարքի Կառավարութեան ելմտական հնար ծրագիրն։ Ազատականք հակառակեցան, զի կը մերժէին մենավաճառի սկզբունքն իսկ, և Կաթոլիկներն հակառակեցան, զի մենավաճառին հաստատմամբ Կառավարութիւնը դրամական մեծ ոյժ մը պիտի ստանար և բոլորովին անկախ պիտի լինէր Խորհրդարանէն։ Պիզմարք Իշխանը, տակաւին հիւանդ, միջամտեց վիճաբանութեան, և յուզեալ ճառ մ'արձակեց Խորհրդարանին յարատեւ հակառակութեանն առթիւ, որ ամուլ կը թողու Կայսրութեան ամրապնդման ամէն խորհուրդներ։ Ծայրեց թէ, ծեր և հիւանդ լինելով, գուցէ՝ գալ տարի ոչ եւս պիտի գտնուի ի գլուխ Կառավարութեան, և թէ այս պատճառաւ խնդրոյ դուրս կ'ելնէ՝ իւր սիրտը բանալով Խորհրդարանին առջեւ։ «Կ'ուզուի որ ելմտական Նոր ծրագիրք յաջորդ տարւոյ յետաձգուին. բայց չգիտեմ թէ յաջորդ տարին քաղաքականութիւնն ինչ վիճակ պիտի ստանայ, և որովհետեւ չեմ կրնար գուշակել ապագան, անհրաժեշտ կը համարիմ անյապաղ յամրապնդել Կայսրութեան, ցորչափ կենդանի եմ։» — «Կ'ըսուի թէ իմ յաջորդիս համար զօրեղ վիճակի մը մէջ չեմ թողուր Կայսրութիւնը։ Բայց գիտէք որ ցորեկ կ'աշխատիմ Կայսրութեան ապագայն ապահովելու։ Միթէ ձեր ինձ ցուցած ճամբուն հետեւելով պիտի ամրապնդեմ Կայսրութիւնը։ Բայց խորհրդարանական մեծամասնութեան տիրապետութեան հպատակիլ և Նախարարներն Խորհրդարանին պատասխանատու ընելու դրութիւնն ընդհանրական Կառավարութիւնը պիտի տկարացնէ։» — «15 տարի յառաջ կը յուսայի թէ այս Երեսփոխանութիւնը պիտի լինէր Կայսրութեան զօրավիգը։ Բայց ցաւ ի սիրտ կը տեսնեմ այժմ թէ Երեսփոխանութեան մեծամասնութիւնն ա՛յնպիսի ընթացք մը կը բռնէ, որ ուրախութեամբ կը լնու Կայսրութեան թշնամիները, — Բոլոնացիներն որք երբեք չկրցան խաղաղութեամբ ապրիլ մեզ հետ, և Ֆրանսացիներն, Ընկերվարականներն եւ Ռամկավարականներն, որք ամենեքին մեզ թշնամի են։ Միթէ կարելի՞ է այդպիսի մեծամասնութեան մը մէջ գտնել գերմանական միութեան խարիսխն։» — «Որովհետեւ Երեսփոխանութեան մէջ չեմ գտներ զայն, Կայսրութեան ապագայ ապահովութիւնը կը փնտռեմ մեր բանակի մէջ, մեր ելևմտից մէջ և ժողովրդեան ընդհանուր գոհունակութեան մէջ։ . . . Երեսփոխանութիւնը միթէ արդարացուցա՞ծ է ընդհանուրին վստահութիւնն և ակնկալութիւնն. Երկրին ստուար մեծամասնութիւնը պիտի ըսէ՝ «Ոչ»։ — «Եթէ Պաւիերայի եւ Սաքսոնիոյ Թագաւորք ցաւին սոյն Երեսփոխանութեան հաստատմամբ իրենց առ հասարակութիւնն ըրած զիջողութեան համար, յանձնեմ Պրուսիոյ Թագաւորին, որ կը սիրէ զ'իւր ժողովուրդ, հարկ պիտի զգայ ետ առնուլ ինչ որ թողած էր ի վնաս իւր ժողովրդեան, և այս՝ օրինական ճամբով անշուշտ։ (Բուռն ծափեր)։ Մի կարծէք թէ Պետական հարուած մը կը սպառնամ։ Կենացս լաւագոյն կէսը դրած եմ Կայսրութեան հաստատման, և չեմ փափաքիր աշխարհէ մեկնելէս առաջ քանդել ինչ որ շինած եմ։ Բայց յետ երկար փորձառութեանց, չեմ ուզեր զգօշել ապագային համար իմ երկիւղներս, եթէ Երեսփոխանութիւնը շարունակէ արդի ընթացքին մէջ։» — «Եթէ Երեսփոխանութիւնը չի յարմարիր դաշնակից Կառավարութեանց, լուծեցէ՛ք զայն, կ'ըսեն մեզ։ Բայց ազդեցիկ դարման մը չէ այս։ Նոր ընտրութեամբք դարձեալ նոյն ժողովը պիտի ընտրուի. զի ընտրողք իրաց վիճակին տեղեակ չեն։ Երեսփոխանութեան մեծամասնութիւնն հանրային կարծեաց մէկ քառորդը միայն կը ներկայացնէ, և չի կրնար համարուիլ արտայայտութիւն երկրին կարծեաց։ Տանիմարքայի և Աւստրիոյ դէմ պատերազմաց մէջ, Խորհրդարանը գլխովին հակառակ էր հանրային զգացման։» — «Գերման Կայսրութեան համար վտանգ մ'է ընկերվարական շարժումն, որ դրացի մի քանի երկրաց մէջ մեծ ծաւալ ստացաւ։ 1792 ին Ֆրանսական դրօշին շուքին ներքեւ օտար երկիրներ մուծուած յեղափոխական գաղափարք եղան Ֆրանսական յաղթութեանց իմացական հզօր լծակն։ Ո՞վ գիտէ, եթէ նորէն պատերազմինք Ֆրանսայի հետ, թշնամի բանակին դրօշները գուցէ պիտի լինին կարմիր դրօշներ՝ ընկերվարական գաղափարը պարզող։ Ահա՛ ֆրանսական զօրքը կը գտնուի Տըքազվիլի գործաւորական շարժման հանդէպ, և Ֆրանսայի պատերազմական Նախարարը Խորհրդարանին մէջ կը յայտարարէ թէ «այս աւուր զինուորն երէկի արհեստաւորն է, և այս աւուր արհեստաւորը վաղուան զինուորն է։» Զգիտենք թէ վերջնական յաղթանակը բանակի՞ն թէ գործաւորաց պիտի մնայ։ Եթէ եւրոպական Նոր ցնցմունք տեղի ունենան, աւելի խառնշփոթ պիտի լինին քան անցեալ ցնցումներն, և անշուշտ միջազգային հանգամանք պիտի ունենան։ Ահա 15 տարի է որ խաղաղութեան մէջ ենք։ Ի բաց առեալ պատերազմական Նախարարին գործունէութիւնն, այս ժամանակամիջոցը չգործածեցինք ինչպէս անկ էր յամրապնդումն Կայսրութեան և Միութեան։ Թէեւ հիմա վտանգ մը չեմ տեսներ, բայց՝ ի վնաս Թերեւս իմ դիւանագիտական համբաւոյս՝ կը խոստովանիմ թէ 1870ի դարնան մէջ ալ չէի գուշակեր թէ մի քանի ամիս յետոյ պիտի պայթէր Ֆրանքօ–գերման պատերազմը։ Քանի որ ժամանակ ունինք, պարտինք միութեամբ գործել Կայսրութիւնն ամրացնելու։ 100 տարի յառաջ ո՞վ կրնար գուշակել թէ գերմանական հազարամեայ Կայսրութիւնը քիչ ատենէն պիտի կործանէր։» — Պ. Պիզմարք եզրակացուց, յորդորելով Խորհրդարանն որ այսուհետեւ այնչափ Թեթեւօրէն չմերժէ Կառավարութեան ներկայած ծրագրաց հետ։

Աւելորդ է յիշեցնել թէ մենավաճառի ծրագիրը մերժուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ խնդրոյն վերջին երեւոյթներն և արդի վիճակը շատ լաւ ամփոփուած են մարտ 30 Թուով Սոֆիայէ հեռագրուած Հավասի հետեւեալ տեղեկագրութեան մէջ.

«Մեծ-Եպարքոսին և Պ. Ձանոֆի միջեւ կնքեալ կարգադրութեան համաձայն, Պուլկարիոյ Իշխանին կառավարչական պաշտօնն ուղղակի Վեհ. Սուլթանէն պիտի հաստատուէր, կայսերական հրովարտակաւ մը, որ պիտի նորոգուէր ի վերջ Պերլինի Դաշնագրոյն 17 րդ յօդուածով որոշեալ ամեն հնգամեայ պայմանաժամու։

«Ռուսիա, մերժելով զայս տրամադրութիւն և պահանջելով որ Իշխանին կառավարչական անուանումը Տէրութեանց հաւանութեամբ տեղի ունենայ միշտ, (*) առաջարկեց ծրագիր մը, որ չէր պարունակեր ո՛չ կառավարչին անունն ո՛չ ալ ո՛և է պայման։ Միւս կողմէ, Ռուսիա կը պահէր Պայմանագրոյն յօդուածը՝ տրամադրող թէ «Պերլինի Դաշնագրոյն միւս ամեն տրամադրութիւնք ի կիրառութեան կը մնան», որով Ռուսիա կը հասկցնէր թէ իւր անունն և անպայման ծրագիր չէր նշանակեր անպայման Միութիւն։

«Բ. Դուռն և Պուլկարիա սոյս սկզբամբ ընդունեցին զայս նախադասութիւն. «Ռումէլիի կառավարչութիւնը պիտի յանձնուի Իշխանին, ըստ 17 յօդուածոյ Պերլինի «Դաշնագրոյն։» Բ. Դուռն և Պուլկարիա մէկ մէկ հակառաջարկ բերին սոյն իմաստով.

«Օսմ. ծրագիրը կ'ըսէր թէ, Ռումէլիի կառավարչութիւնն Իշխանին պիտի յանձնուի ըստ հիմանց Պերլինի Դաշնագրոյն, ցորչափ Իշխանն ուղիղ ընթացք մը բռնէ և պահպանէ նահանգին բարեկարգութիւնն և ապահովութիւնն, և թէ իւր անուանումն հինգ տարին անգամ մը պիտի նորոգուի հաւանութեամբ Տէրութեանց։

«Պուլկարական ծրագիրը, ներկայացեալ Պ. Ձանոֆի ձեռամբ, ընդունելով օսմ. ծրագրոյն առաջին հատուածը, կ'առաջարկէր որ յաւարտ հնգամեայ պայմանաժամուն, Պուլկարիոյ Իշխանը նորէն հաստատուի իւր կառավարչական պաշտաման մէջ, Պերլինի Դաշնագրոյն հիմանց ձեւապէս պահպանման համար։

«Գաղտնի գործակալներ Պուլկարիոյ եւ Արեւ. Ռումէլիի մէջ լուր տարածած լինելով թէ Ռուսիա կը փափաքէր բայց չէր չէր կրնար պնդապնդել Իշխանին անուանումն առանց պայմանաժամու, քանի որ Պուլկարիոյ Իշխանն արդէն ընդունած էր իւր կառավարչական պաշտաման հնգամեայ նորոգումն, և միւս կողմէ, Իշխանն և պուլկար կառավարութիւնը նկատելով թէ, ըստ այլ տեղեկութեանց, Ռուսիա անպայման միութեան կողմն էր, ուստի յայտարարեցին ի վերջոյ թէ չեն կրնար ընդունիլ Իշխանին առժամանակեայ անուանումն, եւ պնդեցին որ Իշխանն Արեւ. Ռումէլիի կառավարիչ անուանի առանց պայմանաժամու։

«Այս պահանջումէ յետոյ, Իշխանն և իւր կառավարութիւնն մեծ յուսաբեկութիւն մը կրեցին երբ իմացան թէ ամեն Տէրութիւնք, ընդ որս Ռուսիա, մերժած են Իտալիոյ առաջարկն, որուն համեմատ Արեւ. Ռումէլիի կառավարչութիւնը Պուլկարիոյ Իշխանին պիտի յանձնուէր անպայման։

«Հիմա գրոյց կը պտըտի թէ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ ներկայացուցիչք յայտարարեր են պուլկար կառավարութեան թէ Տէրութիւնք պիտի տան իրենց որոշում առանց սպասելու Իշխանին հաւանութեան։

«Աստ ոչ ոք կը հաւատայ Տէրութեանց կողմէ սոյնպիսի տնօրինութեան մը. ուրիշ բան է եթէ Տէրութիւնք որոշեր են յառաջ տանիլ իրենց գաղափարներ առանց բնաւ ի նկատ առնելու երկրին վիճակն և հարկեցուցիչ պարագաներն, որոց համեմատ շարժած էին Մեծ-Եպարքոսն եւ Պ. Ձանոֆ, փետր. 1ի Թուրքօ–պուլկար Պայմանագիրն ստորագրելով։

«Պուլկարիոյ նախարարաց խորհուրդը շարունակ խորհրդակցութեան մէջ է, եւ ծանուցագիր մը կը պատրաստէ Մեծ Տէրութեանց ուղղելու։

«Կը կարծուի թէ Իշխանն և իւր կառավարութիւն պիտի պնդեն անպայման Միութեան վրայ, կամ ա՛յն ծրագրոյ վրայ որով Իշխանը Ռումէլիի Ընդհ. Կառավարչի պաշտօնը պէտք է վարէ առանց պայմանաժամու որոշման։»

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ խնդրոյն վրայ, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մարտ 25ի նստին մէջ Տր. Բլարք հարցուց Պ. Ճէյմս Պրայսի թէ, «Արտաքին գործոց Նախարարութիւնն ստացա՞ծ է ո՛և է տեղեկութիւն, ծանուցանող թէ Բ. Դուռն և Յունաստանի կառավարութիւնք կամ մին անոնցմէ, փափաք յայտներ են որ Անգլիա Թուրքօ–հելլենական սահմանաց տակաւին անորոշ խնդրոյ համար միջնորդութիւն մ'ընէ. և եթէ այս տեղեկութիւն ստոյգ է, անգլ. կառավարութիւնը մտադի՞ր է խնդրոյն կարգադրման համար այնպիսի տնօրինութիւն մ'ընելու։»

Արտաքին գործոց Նախարարութեան Խորհրդականը ծանոյց. «Եթէ «Թուրքօ-հելլենական սահմանաց անորոշ խնդիրներն» ըսելով կ'ուզուի ակնարկել հելլէն կառավարութեան իւր երկրին սահմանաց հիւսիսային կողմէն նոր հողեր ստանալու փափաքը, պէտք է յայտարարեմ թէ անգլ. կառավարութիւնն համոզուած է թէ Բ. Դուռը չպիտի հաւանի այս խնդրոյ վերաբացման, զորս 1881 մարտ 24ի Պայմանագրով կարգադրուած կը համարի։ Իսկ եթէ կ'ուզուի ակնարկել ինչ ինչ խնդիրներ որք Թուրքօ – հելլենական Պայմանագրէն ծագած են Թեսալիոյ վագըֆներու մասին, որոց վրայ Յունաստան նոր օրէնքներ դրած է, պէտք է ծանուցանեմ թէ Բ. Դուռը փափաք յայտնած է որ այս խնդիրք ենթարկին Տէրութեանց որոշման, մինչ հելլէն կառավարութիւնը կը պնդէ թէ իւր արարք Պայմանագրոյն տրամադրութեանց անհամաձայն չեն, և հետեւապէս, Տէրութեանց որոշման պէտք չկայ։ Վերջին ամսոյ մէջ այս նիւթիս վիճաբանութիւնն առկախ մնաց։»

—ԱԹԷՆՔԻ կառավարութիւնը 20 միլիոն տրախմի (Ֆրանք) փոխառութիւն մը կնքեց ի Լոնտոն, զանազան սեղանաւորաց ունեցած իւր մանր մունր պարտքերը վճարելու համար, այնպէս որ 3 միլիոն Ֆրանք միայն մնաց իւր գանձարանը։

ՍՈՒԱՔԻՆԷ մարտ 25 Թուով կը հեռագրուի առ Թայմզ. Անգլիացի Ուադըն փաշա Սուաքինէ մեկնեցաւ, պէտք եղած ամեն կարգադրութիւններն ընելէ յետոյ, այնպէս որ անգլ. և հնդիկ զօրքերն ապրիլ և մայիս ամսոց մէջ քաղաքէն պիտի մեկնին, երկրին պաշտպանութիւնն յանձնելով սոսկ եգիպտացի զօրաց։

Պ. ԿԱՐԱՇԱՆԻՆ վերջապէս ինկաւ. Իւր պաշտօնավարութեան միջոցին, Սերպիա իւր մեծագոյն սխալը գործած էր, եղբայրասպան պատերազմ մղելով Պուլկարիոյ դէմ։ Իրեն հետ հասարակային համարումէ կ'ինայ Սերպիոյ Յառաջդիմական կոչուած կուսակցութիւնն ալ, որ Աւստրիոյ քաղաքականութեան կրծնել իրեն սկզբունք դրած էր։ Իշխանութեան կ'անցնի նորէն Պ. Ռիստիչ, որ, թէեւ պետ Արմատական կոչուած կուսակցութեան, Սերպիոյ ամենէն ազդեցիկ, ամենէն կարող աշխարհավարը կը համարուի։ Սերպօ–Թուրք և ռուսօ–Թուրք պատերազմաց միջոցին, Պ. Ռիստիչ էր որ գրեթէ միապետօրէն կը կառավարէր զՍերպիա։ Աւստրիական քաղաքականութիւնը կ'ատէ, և առաւելապէս ռուս. քաղաքականութեան յարեալ է։ Իւր Նախարարապետութիւն նշան մ'է թէ Սերպիա կը բաղձայ վերստանալ Ռուսիոյ աջակցութիւնն ու պաշտպանութիւնն։ Այս նոր քաղաքականութիւն Թերեւս աւելի պտղաբեր լինի Սերպիոյ համար, քանի որ Ռուսիոյ կառավարութիւնը, Պուլկարիոյ ընթացքէն վշտացած լինելով, մասնաւոր պատճառներ ունի ոյժ տալու Սերպիոյ։

ՌՈՒՍԻԱ. Թայմզին Բեդերսպուրկի Թղթակիցը կը հեռագրէ մարտ 24ին. «Ծանուցուեցաւ արդէն թէ կայսերական Իւքազ մ'ելած է, հրամայող որ Ռուսիոյ Պալթիկեան գաւառաց մէջ տուներ և հողեր բանի գնուին, երբ հարկաւոր դատուին օրթոտոքս եկեղեցեաց, եկեղեցական կալուածոց, վարժարանաց և գերեզմանատանց շինութեան։ Այս լուր անշուշտ մեծ զարմանք պիտի պատճառէ անգլիացի ընթերցողներուն։ Երկաթուղեաց և այլ կառավարական նպատակաց համար կալուածներ բանի գնել կալուածատէրներէն՝ սովորական է ամենուրեք. բայց եկեղեցեաց և վարժարանաց համար նոյն տնօրինութեան կիրառութիւնը նորանշան բան մ'է։ Իրողութիւնն այն է թէ, օրթոտոքս կրօնի յոյժ գործօն ծաւալում մը տեղի ունենալու վրայ է Պալթիկեան գաւառաց մէջ, իբրեւ գլխաւոր միջոց մը ռուսացուցման գործոյն, զոր ռուս կառավարութիւնը ժամանակէ մը հետէ յառաջ կը տանի այն կողմեր։ Կը լսենք թէ ամեն շաբթու մէջ հարիւրաւոր Լուտերական Բողոքականք ռուսական եկեղեցւոյն կը յարին, և հետեւապէս մեծ պէտք կը զգացուի օրթոտոքս եկեղեցեաց և օրթոտոքս նախակրթարանաց, որք այժմ բոլորովին ենթարկուած են օրթոտոքս կղերին իշխանութեան։ Պալթիկեան գաւառաց գերման Պարոններն (ազնուականներն) եւ գերման տարրն ընդհանրապէս յամառ դիմադրութիւն մը կ'ընեն այս շարժման, և ռուսացուցման այլ միջոցներուն, և հետեւապէս չեն յօժարիր հող վաճառել ո՛և է տեսակ հաստատութեանց կառուցման համար։ Ահա՛ այս պատճառաւ Ցարին կառավարութիւնն ալ յատուկ օրէնք մը հանած է, որով Պալթիկեան գաւառաց Գերմանք կամայ թէ ակամայ կը պարտաւորին այսուհետեւ վաճառել իրենց այն կալուածները, զորս ռուս իշխանութիւնը գնել պատշաճ դատէ՝ օրթոտոքսութեան յառաջ ժողովրդեան զանազան պիտոյից համար։»

—Ի Վիրճէպոլ, ամսոյս 7ին, հացի անսովոր կռիւ մը տեղի ունեցաւ։ Բազմաթիւ «սովատանջ» Հրեայներ, որք հա՛ց կ'աղաղակէին բարձրաձայն, պաշարեցին հարուստ արհեստաւորաց խանութպաններն, և մեծ անկարգութիւն մը յարուցին, որուն վերջ տալու համար, քաղաքին հրեայ վաճառականք հանգանակութիւններ բացին անմիջապէս, և սեւ հաց բաշխեցին իրենց Թշուառ ազգակցաց։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Գերմանական Գաղթային Ընկերութեան մարտ 24 ի նստին մէջ, Տր. Քարլ Բէգէրս ծանոյց Թէ Արեւելեան Ափրիկեան գերմանական Ընկերութիւնն այժմ տէր է 30,000 գերմանական քառակուսի մղոն տարածութեամբ հողերու։ Տր. Եունկէր, որ այն կողմեր քննութիւն մը կատարել գնացած էր, պատմեց իւր խուզարկութիւններ և գերմանական գաղթավայրերուն ստացման կերպը։ Գերմանք այժմ ընդարձակ երկիրներ ունին Ափրիկէի Թէ՛ արեւելեան և Թէ՛ արեւմտեան եզերաց վրայ, ինչպէս նաեւ Խաղաղական Ովկէանու մէջ, ամենքն ալ վերջերս ստացուած։

ԱՍՈՐԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ. Թայմզ ի մարտ 27 Թուոյն մէջ կը կարդանք. «Լիվըրբուլի աղքատաց գործատան մասնախմբին երեկի նստին մէջ ծանուցուեցաւ Թէ 11 աղքատ Ասորիք լաւ Թոշակ ստանալու յուսով համակերպեր են իրենց երկրէն յԱմերիկա գաղթելու։ Նիւ Եորք գնացեր են Մարսիլիոյ, Հավրի և Լիվըրբուլի ճամբով, և երբ դեկտ. 27ին Ամերիկայ ելեր են, Նիւ Եորքի Գաղթականաց Յանձնաժողովն որ հոն հասնող գաղթականաց վիճակը կը քննէ, Թող չէ տուեր որ յԱմերիկա մնան, զի աղքատ էին և փոքր ի շատէ ապրուստի միջոցէ զուրկ կը գտնուէին, զոր ամերիկեան արդի օրէնքը կը պահանջէ իբրեւ պայման ընդունելութեան ամերիկեան հողին վրայ։ Ասորիք ետ կը ղրկուին Հավր, և այս Ֆրանսական նաւահանգստին մէջ հինգ շաբաթներ մնալէ յետոյ, Ֆրանսական իշխանութիւնք զանոնք կը դնեն Քինարտի շոգենաւ մը և ետ կը ղրկեն ի Լիվըրբուլ, ուր աղքատաց գործատունը կը փոխադրուին։ Հիմակ մասնախմբին քարտուղարը գրած է Լոնտոն, Տեղային Կառավարութեան Նախագահի պաշտօնատան, հարցնելով Թէ ի՛նչ ընելու է այս դժբախտ մարդիկը։»

ՊԵԼՃԻԱ. Հավասի Հեռագրեր. Պրիւքսէլ, 27 մարտ. Նախարարաց Խորհուրդն երեկ գումարեցաւ իրաց ծանր վիճակին վրայ խորհրդակցելու համար։ Պրուսէլի քաղաքապետն ալ ներկայ էր։ Պրուսէլի պահապան զօրաց հրաման տրուեցաւ Շարլըրուա երթալու։ Քաղաքին պահպանութիւնը ժողովրդային քաղաքապահ զօրաց կը յանձնուի։ — Շարլըրուա, 27 մարտ. Ի Ռու, զօրքը կրակ ըրաւ, սպաննելով 5 գործաւոր և վիրաւորելով շատեր։ Գործաւորք կրակի տուած են շատ մը գիւղային բնակարաններ և դղեակներ։ Զօրք կը պահանջուի ի Մարշին և ի Ռու։ Շատ ձերբակալութիւնք եղան։ Ձերբակալելոց մէջ կան շատ օտարազգիք։ Գործադուլ ըրած գործաւորք, կացիններով և բիրերով զինեալ, կռուի կը բռնուին զօրաց հետ, և կ'սպառնան Պրուսէլի, զոր ժողովրդային քաղաքապահ զօրաց խումբը միայն կը պաշտպանէ։ Վնասք անհաշուելի են։ Գործաւորք քարիւղ կը Թափեն հրդեհ պատճառելու համար։ — Շարլըրուա, 27 մարտ. Այս գիշեր հինգ դղեակներ կրակի տրուեցան, աւար առնուելէ յետոյ։ Ի Ժիւմէ, Պոտուէ ապակեգործաց գործարանն, ուր 2,000 գործաւորք կ'աշխատէին, փլատակաց շրջակոյտ մ'է այլեւս։ Ուրիշ հինգ նմանօրինակ գործարանք նմանապէս խորտակուած են։ Գործաւորք, յետ առաջին աւարառութեան մը, վերադարձան քանդման գործն ամբողջացնելու։ Վնասք 5 միլիոն Ֆր. կը հաշուին։ —Շարլըրուա, 27 մարտ. Զօրքերը կը մեկնին ամեն կողմ, և նոր զօրք կը հասնին։ Մեծ բազմութիւն կը շրջագայի փողոցին մէջ, ուր սաստիկ երկիւղ կը տիրէ։ Խանութք կը գոցուին։ Ամեն կողմէ օգնութիւնք կը խնդրուին ստիպմամբ։ — Պրիւքսէլ, 27 մարտ. Շարլըրուայի խռովայոյզք կը սպառնան օդն հանել կազարանները։ Հրաման տրուեցաւ զօրաց՝ անխնայ կրակ ընել, եթէ իրենց վրայ յարձակին խռովարարք։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԱՑ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱՑ ՄԷՋ

Երկու երեք շաբաթներէ ի վեր ռուսական լրագիրներու զբաղման գլխաւոր նիւթն եղած է Գերմանիոյ քաղաքականութիւնը Ռուսիոյ նկատմամբ։ Նոքա ամենախիստ և կծու դիտողութիւններ կ'ընեն Գերմանիոյ Նախարարապետին վրայ, յայտնելով թէ նա վերջին քան տարիներու մէջ իրեն նպատակ ընտրած է խորտակել ռուսական կայսրութեան ոյժն և տկարացնել սլաւականութեան միացման գաղափարը։

«Բաց աստի, կ'ըսէ Նովոյէ, որ Պիզմարք Իշխանը միշտ հակառակեցաւ Ռուսիոյ յառաջդիմութեան, ի գործ դրաւ և իւր բոլոր ոյժն, որպէս զի սլաւական աշխարհի մէջ սերմանէ պառակտեալ քաղաքականութիւն մը, և յաջողեցաւ։ Խարդաւանութեանց շնորհիւ հին հաշիւներն երեւան ելան սլաւ ցեղերու մէջ, սլաւականութիւնն իրար խառնուեցաւ. Սերպերը պատերազմի բռնուեցան Պուլկարներու հետ։ Դիւանագէտները տկարացուցին ռուսական ազդեցութիւնը պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ եւն. եւն։ Այս ամենէն յետոյ բանի կերպով կը յուզեն լեհական հարցն որ վերջնապէս պէտք է տկարացնէ զՌուսիա։»

Լրագիրը կը հաւաստէ Թէ կան Ռուսներ և մինչեւ իսկ ռուս հրապարակախօսներ որ այժմ բաժանում և երկպառակութիւն կը սերմանեն սլաւական աշխարհի մէջ. սոյն լրագիրը կը յարէ Թէ պէտք է խստիւ դիտել այս սոփեստներն, որ Բեդերսպուրկի և Մոսկուայի մէջ երեւան ելած են ի նպաստ Պերլինի։ Այս սոփեստները կրնան աւելի հեռանէն տանիլ մեր տէրութիւնն և պատճառել այնպիսի աղէտ և վնաս զոր ոչնչականներն իսկ անկարող եղած են պատճառել։

«Գերմանիոյ այս գաղտնի և մինչեւ անգամ բացարձակ Թշնամական և ըմբռնալի վարմունքն ազգային պատուախնդրութեան յուզում յառաջ բերած է Ռուսիոյ մէջ, և այս պատճառաւ ի Ռուսիա ամենուրեք կը լսուին իրարու ականջին Թէ «օդին մէջ վառօդի հոտ կը բուրէ և Թէ գարնան պատերազմ պիտի լինի»։

«Ներեւի Թէ, կը յարէ Նովոյէ, Գերմանիա՝ որ ջարդ ու փշուր ըրաւ Ֆրանսացիներն և Սետանի մօտ գերեց նոցա կայսրը Նաբոլէոն Գ.՝ նորէն ծարաւի եղած է արեան և կ'ուզէ ջախջախել մէկը։ Այս անգամ Գերմանիոյ սպայակոյտը միաձայն հաւանութեամբ որոշած է թէ այժմ կարգն եկած է Ռուսիոյ։ Այս որոշում ամենամեծ ուրախութիւն պատճառած է գերման ազգին, որովհետեւ գերմանական ցեղի աւանդական Թշնամութիւնը դէպ ի սլաւ ցեղը գրգռման ծայրագոյն աստիճանի վրայ կը գտնուի, և յոյժ հաճելի է նմա չափել իւր ոյժն իւր մշտնջենաւոր Թշնամւոյն զօրութեանը հետ և վերջնական հարուած մը տալ նմա։ Սակայն կասկած մը կը վրդովէ այդ սպայակոյտի միտքը. Թշնամին այժմ զօրաւոր է իւր բազմամարդութեամբ, քաջութեամբ, չափազանց անձնազոհ բնութեամբ և իւր լայնածաւալ երկրի յատկութիւններով, որ խիստ յարմարագոյն են պատերազմի ասպարէզ դառնալու։ Գերմանական տէրութիւնն և ազգն արդէն վաղուց ամեն պատրաստութիւն տեսած են այս պատերազմի համար, որ միշտ կար նոցա մտքի մէջ։ Գերմանիոյ զինուորական [illegible] կը [illegible], [illegible] արեան կը [illegible], եւ զոհը կ'ուզէ որ լինի ռուս ժողովուրդն, և Թափուելիք արիւնը կ'ուզէ որ ռուս զինուորներու արիւնը լինի։

«Գերմանական իշխանութիւնը կատարելապէս կը հաւատայ Թէ գերմանո-ռուսական յուսալի պատերազմի ժամանակ Աւստրօ-Հունգարիան Գերմանիոյ կողմը պիտի բռնէ, որով կը նշանակէ Թէ Ռուսիա պիտի պատերազմի 2,000,000 գերման և 1,000,000 աւստրօ–հունգարական զինուորներու դէմ։

«Ռուսիա դժուար Թէ այսքան զինուոր կարողանայ ի հանդէպ բերել այս պատերազմի դաշտի վրայ. այս պատճառաւ Ռուսիա պարտաւոր է, առանց ժամանակ կորսնցնելու, շատ շուտով պատերազմի մեծ պատրաստութիւններ տեսնել իւր արեւմտեան սահմանի վրայ։ Պէտք է որ ըստ կարելւոյն մեծաքանակ զօրք կեդրոնացնէ այդ կողմերն և պատերազմի համար միշտ պատրաստ պահէ, եւն. եւն. աւասիկ այս պիտի լինի մեր զինուորական Նախարարութեան արդի ամենագլխաւոր գործունէութիւնը. . . . Երբ բաղդն այնպէս տնօրինէ որ Ռուսիա տանի յաղ-

---

(*) Ըստ Պերլինի Դաշնագրոյն, եթէ Մեծ Տէրութեանց միայն մէկն հակառակի, Արեւելեան Ռումէլիի կառավարչին պաշտօնը չի կրնար վերահաստատուիլ։ Ռուսիա, պայման դնելով Մեծ Տէրութեանց հաւանութիւնը, բաց դուռ կը թողուր՝ հինգ տարի ետքը մերժելու Իշխանին կառավարչական պաշտօնին նորոգումը։ Ծ. Խ.

ծանակն, այն ժամանակ արժան է որ ռուսական զօրքն մահացու հարուած ը տայ Գերմանիոյ զինուորական ոգւոյն, իշխանութեան։ Ահա սորա մէջ պիտի կայանայ, Ռուսիոյ համար, պատերազմի վերջնական նպատակը։»

Ռուսքի Կուրիէր ևս խօսելով այս առժմու կ'ըսէ թէ «Անտարակոյս այս պատերազմի վերջնական նպատակն պէտք է որ ըլլի մահացու հարուած տալ գերմանական իշխանութեան։ Բայց առանց վտանգի և առանց մեծ զոհեր ընելու այս նպատակին հասնելու համար, հարկ անհրաժեշտ է որ սլաւական բոլոր ազգերն ու ցեղերը մտնեն իրենց «հին հայրենիքն», համախմբեն ռուսական դրօշակի ներքեւ և իրենց կողմը գրաւեն քանի մը դաշնակիցներ, օրօրինակ Ֆրանսա։»

Ռուսքի Կուրիէրի այս տրամաբանական հետեւութիւնէն բացայայտ կը հասկցուի թէ մի միայն այդպիսի պարագայից մէջ կարելի է մահացու հարուած տալ Գերմանիոյ. բայց որովհետեւ երբէք հաւանական չէ որ սլաւ ազգերն ու ցեղերը համախմբին ռուսական դրօշակին ներքեւ, հետեւաբար ռուս տէրութիւնն երբէք բաղդաւորութիւն չպիտի ունենայ մահացու հարուած տալու Գերմանիոյ զինուորական ոգւոյն և իշխանութեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

Այս քաղաքէն Տիարպէքիրէն Խմբագրութեանս ուղղեալ մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գաւառական Ընդհանուր Ժողովը վիճակին առաջնորդ ընտրեր է գեր. Հմայեակ Եպիսկոպոս Դիմաքսեան։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԳԱՒԱՌՍ

Մէսսէնճէր տը Բօլ պաշտպանական կարեւոր թերթը դարձեալ կրօնափոխութեան նոր դէպքեր կը ծանուցանէ ի հայաբնակ գաւառս, չգիտեմք մինչեւ ո՛ր աստիճան ստուգութեամբ։ Ամեն պարագայի մէջ, կը փութամք թարգմանել Վասիլեան թերթին տեղեկութիւնները, Ազգային Պատրիարքարանի ուշադրութեան յանձնելով զայնս։

«Վերջին թղթաբերով առնուած նամակներ կը ծանուցանեն թէ յիսուն հայ ընտանիքներ ի Ջիւաքլիկ, քսան՝ ի Քէսրիկ, քսան եւ հինգ՝ ի Բրթինիկ, քսան ի Կամիկ եւ տասներկու ի Խօյլու Պապականութեան յարեր են։ Այս գիւղեր ամենքն ալ Մարբերդի ընդարձակ հովտին մէջ կը գտնուին։

«Ամասիայէն եւ Մարզուանէն առնուած նամակներէ կը տեղեկանանք թէ այդ երկու քաղաքաց մէջ եւս կրօնափոխութիւնք տեղի ունեցեր են։ Բաց յաստի, Եէնիճէի մէջ սարկաւագ մը պապականութեան յարեր է տասնեւհինգ ընտանեաց հետ. նաեւ հարիւր ընտանիք ի Քէօբրիւ, տասներկու ի Քավզա, յիսուն ի Հաճի-Քէօյ, քսան եւ հինգ յԱխլաթ-Հաճի-Քէօյ եւ բազմաթիւ ընտանիքներ ի Զարշանպա Տրապիզոնի հռոմէական առաջնորդ Մարմարեան Գերապայծառէն վարդապետներ կը խնդրեն կաթոլիկութիւնն ընդունելու համար։»

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ուսումնական Խորհրդոյ ԻԸ. նիստը գումարեցաւ երէկ ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ, ատենապետութեամբ Իւթիւճեան Կարապետ էֆէնտիի։

1. Խորհուրդն Ազգ. Մատենադարանի բարգաւաճման և Ուսումն. Կաճառի հաստատութեան խնդրոյ համար երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի և Յ. Արշակ էֆէնտիի հետ, և նոր Յանձնախումբ մը կազմեց Ազգ. Մատենադարանի Ընկերութեան վերակազմութեան և այդ կարեւոր հաստատութեան կանոնաւորութեանն ու յառաջադիմութեանը միջոցներուն վրայ ծրագիր մը պատրաստելու համար։

Սոյն Յանձնախմբի անդամ ընտրուեցան.

Գեր. Տ. Խորէն Արքեպս. Նար-Պէյ
Կարապետ էֆէնտի Իւթիւճեան
Յակոբ » Արշակ

2. Վաւերացոյց Էյուպ Ս. Եղիա Թաղի ազգ. վարժարանաց հոգաբարձութիւնն, որոյ անդամք են՝ Պօտաճեան Գարեգին, Յովակիմեան Սրապիոն եւ Գ. Փափազեան Մաքսուտ էֆէնտիներն։

3. Զբաղեցաւ կարգ մը հանրային և Թաղային խնդիրներով և ինչ ինչ տնօրէնութիւններ ըրաւ։

ԲԱԲԵՐԴ

Բաբերդի Կրօն. ու Քաղ. Ժողովները սահմանադրաբար կազմուած լինելով, ըստ խնդրանաց առաջն. տեղապահ Նէվրուզեան Արժ. Յովհաննէս վարդապետի, Ազգ. Պատրիարքարանը վաւերացոյց այդ Ժողովներու ընտրութիւնն և կոնդակ ուղարկեց։

Թիֆլիզի առաջնակարգ հայ վաճառական Մեծ. Պ. Վահրամ Մութաֆեան որ առեւտրական գործերով Եւրոպա կը գտնուէր, մայրաքաղաքս եկած է։

Նոյնպէս երկու օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի Պ. Գուլուստ Տէր Մկրտիչեան՝ Ախալցխացի երիտասարդն որ Քաղաքական Տնտեսութեան ուսումն աւարտած է ի Փարիզ և ի Գերմանիա։

Իսկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ աւագերէց Արժ. Տ. Խորէն քահանայ Փէհլիվանեան հրաժարած լինելով Աւագերիցութենէ, Ամեն. Ս. Պատրիարքն յանձնարարեց թաղին եկեղեցւոյ քահանայից դասուն որ միանալով Թաղ. Խորհրդոյ հետ արժանաւոր քահանայ մը ընտրեն իրենց աւագերէց։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՅ

Ս. Երուսաղէմայ Խորհրդարանական Յանձնաժողովն Երուսաղէմայ պարտուց բարձման ի նպաստ, ըստ նորոգ կարգադրութեանց, մայրաքաղաքէս գանձելի գումարին հաւաքման սկսած լինելով, այս առթիւ հետեւեալ շրջաբերականն կ'ուղղէ այն Թաղերու, որոց Խորհուրդներն Թաղեցւոց իւրաքանչիւրին նիւթական կարողութեան համեմատ բաժիններ որոշած եւ բաշխման ցուցակն յանձնած էին առ Յանձնաժողովն։

Մեծապատիւ Տէր,

Ս. Երուսաղէմայ Պարտուց Բարձման ի նպաստ մայրաքաղաքէս գանձելի գումարին բաշխման համար Թաղական Խորհրդոց յանձնարարուած մարդահամարի ցանկերն հետզհետէ աւարտուելու վրայ լինելով, Յանձնաժողովս կը փութայ այլ եւս ձեռնարկել գանձման, սկսելով բնականաբար նախ այն Թաղերէ, որոց բաշխման ցուցակներն արդէն մեզ հասած եւ նախնական գործողութիւնքն աւարտած են։

Եւ որովհետեւ սոյն վերջնոց կարգէն է եւ . . . Թաղն, կը փութանք ներկայիւս ծանուցանել թէ անմիջապէս պիտի սկսի Թաղիդ բաժնին հաւաքումն, Յանձնաժողովոյս կողմէ հաւաքիչ պաշտօնեայ կարգեալ . . . ի միջոցաւ, որ սոյն գրով կը ներկայանայ ի խորհրդարանդ, միասին բերելով հանգանակողաց տրուելիք ընկալագրերն ստորագրեալ Յանձնաժողովոյս Գանձապետ Վսեմ. Սեպուհ էֆէնտի Մաքսուտեանի կողմէ։

Փորձոյն առթողութիւնն արդէն իսկ ծանօթ է Պատ. Խորհրդոյդ ինչպէս նաեւ ընդհանուր Ազգին. սա միայն արժան է յիշատակել թէ սոյն հանգանակութիւնն կայսերական Իրատէով վաւերացուած լինելով, Ազգին համար անխուսափելի պարտականութեանց կարգն անցած է, որպէս կը ծանուցանէր անցեալ տարւոյ Օգոստ. 24 թուակիր Պատրիարքական Շրջաբերականն։ Հետեւաբար ինչպէս Գաւառացի ազգայինք սիրայօժար խոնարհելով Իրատէին առջեւ, կը վճարեն իրենց համար որոշեալ գումարն, նոյնը պարտին ընել նաեւ մայրաքաղաքացի ազգայինք յօժարակամ վճարելով իրենց համար որոշեալ բաժինները։

Զայս յիշեցնելով կ'ուզենք դիտել տալ թէ ամեն ազգային անհատ, որոյ կարողութիւնն սահմանուած է իւր Թաղի Խորհրդոյն կողմէ, չկրնար որ եւ է պատճառաւ խոյս տալ իրեն համար որոշեալ բաժինը վճարելէ։

Ազգ. իշխանութիւնն փառք մայրաքաղաքացւոց յօժարակամ համակերպութեան՝ հարկ չէ տեսած առ այժմ նպաստից գանձման համար ստիպողական միջոցներ ի կիր առնելու, բայց եթէ երբեք գտնուին ոմանք, որք իրենց բաժինը վճարելու դժկամակին, այնպիսիք պարտին լաւ ի մտի ունենալ թէ վեհապետական Իրատէին տրամադրութիւնքն յարգել տալու համար Ազգ. իշխանութիւնք պարտականութիւն իսկ ունին՝ ի հարկին՝ ստիպողական միջոցներ գործածելու։

Հետեւաբար, իբրեւ այդ վիճակին մէջ, Պատ. Խորհուրդդ պարտականութիւն ունի անշուշտ՝ իբր պաշտօնական մարմին ջան ի գործ դնել իւր Թաղի բաժինն անմիջապէս և ամբողջապէս գանձելու, ի կիր արկանելով իւր բարոյական իշխանութեան հզօրագոյն աստիճանն և ազդեցիկ յորդորներն։

Ուրեմն փառք Պատ. Խորհրդոյդ պատրաստակամութեան վրայ, լիայոյս ենք թէ պիտի փութայ ներկայ շրջաբերականիս իմաստն հաղորդելով Թաղիդ ժողովրդեան՝ աշխատիլ և ամեն ջանք ի գործ դնել գործակցութեամբ Յանձնաժողովոյս հաւաքչին՝ Թաղիդ բաժինը փութով գանձելու ի փրկութիւն Ս. Երուսաղէմայ ազգային նուիրական հաստատութեանց։

Մնամ յարգանօք
Ս. Երուսաղէմայ Խորհր. Յանձնաժողովոյ
Ատենադպիր Ատենապետ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ուսումնական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Ազգ. Վարժարանաց բարեկարգութեան հրահանգին 37 րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, Ազգ. վարժարանաց համայն դասատուք, դաստիարակք եւ մանկավարժք պարտաւոր լինելով օրինաւոր վկայագիր ունենալ ի ձեռին տուեալ Ուսումնական Խորհրդէս եւ վաւերացեալ Ամեն. Ս. Պատրիարքէն, տարւոյս յունուար 18 թուական պաշտօնագրով հրաւիրուած էին երկամսեայ պայմանաժամու մէջ ներկայանալ Ուսումն. Խորհրդոյ օժանդակ մասնախմբին եւ իրենց արժանեաց ու կարողութեան համեմատ վկայական առնուլ։

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական Խորհուրդս տեղեկանալով որ Թաղային վարժարաններէն ոմանց կրթական պաշտօնեայք ցարդ ներկայացած չեն, հարկ կը համարի մի ամիս եւս պայմանաժամ տալ և հրաւիրել յիշեալ պաշտօնեաներն առանց զանցառութեան ներկայանալ յԱզգ. Մատենադարան Ղալաթիոյ, ուր կը գումարի Խորհրդոյս Օժանդակ Մասնախումբը կիւրակէ օրերը ժամ 6 էն 10։

Ի լրանալ սոյն պայմանաժամիս չներկայացեալ կրթական պաշտօնեայք պարտաւոր պիտի համարուին եւ այս մասին անփոյթ գտնուող հոգաբարձութիւնք եւս պատասխանատու պիտի ճանչցուին ըստ 40րդ յօդուածոյ բարեկարգութեան հրահանգի Ազգ. վարժարանաց եւ 54 եւ 55րդ յօդուածոց Սահմանադրական հրահանգի Թաղ. Խորհրդոց։

(Կնիք)

ԱԶԴ. — Ազգային խնդրոց վերաբերեալ Ազդերն Նամակաւ Խմբագրութեանս ղրկուելով շատ անգամ սխալ հասկացողութեան եւ այլ անյարմարութեանց տեղի տրուելուն համար, կը խնդրուի որ յետ այսօրիկ ստորագրեալ Ազդերն անձամբ ներկայացուին ի Խմբագրատունս։

Նամակաւ հասածները չպիտի հրատարակուին։

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
22 Մարտ

ԱԶԳ. ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ Սովերոց հաշիւը.
ԸՆԿ. ԽՆԴԻՐՆԵՐ Եկեղեցի և Լուսաւորութիւն — Մ. ԹՕՓՃԵԱՆԼԵԱՆ
ՆՈՐԱՎԷՊ Սեբաստիայի աքծմողը — Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ
ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ Մեծ պահոց առաջին օրն ի Սխերդ — Պ. ՍՐԱՊԵԱՆ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ Վշտահար քերթողը և Մուսան — Ե. Գ.
ԶԱՆԱԶԱՆՔ Արժանաւոր յ'ամենուստ (Անծանօթ դէմքեր. — Երաժշտութեան ազդեցութիւնը. — Թատերական տաղանդ. — Անձնասպանութիւնք յԱնգլիա) ՀԱՍԿԱՔԱՂ.
ՄԱՍԻՍԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ Առաջարկեալ խնդիրը. — Խնդիր թիւ 21 և 22 — Լուծումն թիւ 18 խնդրոյ։
ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ — Տ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔՕ-ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ

Թայմզ իւր այս առուր քաղաքական տեսութեան մէջ կ'ըսէ թէ մեծ Տէրութեանց դեսպանք վերջին ազդարարութիւն մը պիտի ուղղեն Պուլկարիոյ Իշխանին։ Թէեւ որոշ չգիտցուիր թէ Իշխանն այս վերջին ազդարարութեան պիտի հակառակի՞ թէ ոչ, սակայն դիւանագիտական ակմբոց մէջ հաստատապէս կը կարծուի թէ Ն. Բարձրութիւն Տէրութեանց խաղաղասիրական նպատակն և ջանքերն արգիլելու բնութիւն ունեցող արգելք մը չպիտի կրնայ յարուցանել։

Իրաց ընթացքին նայելով, կը յարէ Թուրք Թերթը, Դեսպանախորհրդոյ մօտաւոր գումարումն հաւանական կ'երեւի և Տէրութեանց ընդհանուր կարծիքն Թուրքիոյ նպաստաւոր լինելով, հաստատապէս կը կարծուի թէ Դեսպանախորհրդոյ որոշմունք կայս. կառավարութեան համար օգտաւէտ և գոհացուցիչ պիտի լինին։

Կը կարծուի թէ Ալեքսանդր Իշխանին կողմէ Բ. Դրան ուղղեալ պատասխանն, զոր յիշեցինք երէկ, յոյժ գոհացուցիչ է։ Իշխանը կրկնելով իւր հաւատարմական և անձնուիրական զգացումներն առ Վեհ. Սուլթանն, կը յայտարարէ թէ միշտ պատրաստ է գործակցիլ Բ. Դրան, Թուրքօ-պուլկարական խնդրոյն խաղաղասիրական լուծում մը տալու համար։

Անհիմն լրոյ կարգը պէտք է դասել, կ'ըսէ Օժէնս Իւնիվէրսէլ, այն զրոյց թէ մեծ Տէրութեան մը նախաձեռնութեամբ ջանքեր կը լինին համաձայնութիւն գոյացնելու Պալքանեան փոքր Պետութեանց միջեւ։

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագրերէ կ'երեւի թէ Եւրոպիոյ Դաշինք առաւել քան երբէք անհրաժեշտ հարկ կզգան յարգել տալ այն միջազգային պարտականութիւններ որք Պեռլինի Դաշնագրէն կը բղխին և թոյլ չտալ որ և է Պետութեան որ խաղաղութիւնը վրդովէ։

ԿԱՍԴԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Պուլկարիոյ օսմ. պատուիրակ Կասդան էֆէնտի երէկ իրիկուն Ադրիանուպոլսոյ կառախումբով մեկնեցաւ ի Փիլիպէ, ուստից ուղղակի Սոֆիա պիտի երթայ։

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՄՈՒՆՔ

Բէլկրատի օսմանեան հիւպատոսարանի Քանչըլէր Լութֆի պէյ՝ նոյն պաշտօնով Պուքրէշ փոխադրեցաւ, միանգամայն քարտուղարի տիտղոսով։

Եյամուրի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Վէլի պէյ Բէլկրատի Քանչըլէր և միանգամայն փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ։

Բոթիի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Հագգը պէյ նոյն պաշտօնով Եյամուր փոխադրեցաւ և նմա յաջորդեց Ռօսթօֆի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Դրիգոր էֆէնտի։

Ռօսթօֆի օսմանեան փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ Աթէնքի և Պիրէօսի նախկին Քանչըլէր Ժօզէֆ էֆէնտի։

Բէլկրատի օսմանեան ընդհ. հիւպատոս Մինիր պէյ այսօր իւր պաշտօնատեղին կ'ուղեւորի Վառնայի շոգենաւով։

Բրիզրէնի ռուսական հիւպատոս Պ. Եաստրէպոֆ Սելանիկի ընդհ. հիւպատոս անուանուեր է և Մոսուլի հիւպատոս Պ. Լիսէվիչ յաջորդած է նմա ի Բրիզրէն։

Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտի երէկ ժամը 5ին Բերա, անգլիական դեսպանատունը գնաց, նախկին Սըր Թօրնթօնի բացակայ գտնուելուն, իւր այցետոմսը թողուց։

Տատեան էֆէնտի յետոյ այցելութիւն տուաւ իտալական և ռուսական դեսպանոց։

Երէկ գիշեր կայս. պալատան մէջ հացկերոյթ տրուեցաւ ի պատիւ պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խանի։ Դեսպանին կ'ընկերանային Միրզա Ճէվատ և Նէճէֆ Ալի խաները։

Ելմտական Նախարարութիւնը կը խորհի ձեռք առնել այնպիսի միջոցներ որով կարելի լինի Երկրուն Պարտուց յարգարման արժեթղթոց գները բարձրացնել. ուստի, այս մասին, որոշած է որ մինչեւ ներկայ մարտ ամսոյ վերջը կառավարութեան պահանջատիրաց պահանջքին փոխարէն արժէթղթ տրուելն յետաձգուի։ Ելմտական Նախարարութիւնն հաղորդած է իւր այս որոշումն առ որ անկ է։

Կոլօն ապահովապէս կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս պապական նուիրակ Տ. Ռոթէլլի Վիէննա պիտի փոխադրուի նոյն պաշտօնով։

Հանեայէն առնուած լրոյ նայելով անգլ. նաւատորմի ընդհանուր հրամատար Էտիմպուրկի Դուքն անբաւական համարելով իւր տրամադրութեան ներքեւ գտնուած զօրութիւնք, նոր մարտանաւեր խնդրած է ծովային նախարարութենէն։

Այս առաջարկութեան պատճառն այն է որ անգլ. հրամատարն ստիպողական հարկ կը տեսնէ երեք մասի բաժնել իւր նաւատորմն, մին Պիրէօսի առջեւ հսկելու, միւսը Սուտայի բացերն պահելու, իսկ երրորդը Սելանիկի առջեւ ղրկելու համար, որպէս զի եթէ Յոյներն ծովահէնք ուզեն փորձ մ'ընել այդ կողմէն, արգիլելու։

Շիրայէն լուր կուտան թէ իտալական նաւատորմի զրահաւորք որք Սուտայի ծովախորշն համախմբեալ են այս պահուս, պիտի բաժնուին, զանազան կողմեր երթալու համար։

Կրթական նախարարութեան պաշտօնեայք իրենց ամսաթոշակաց վճարման ստիպողական պէտքն յայտնած լինելով Մինիֆ փաշայի, Ն. Վսեմութիւն հրամայած է որ յիշեալ նախարարութեան հասոյթից մէկ մասն յատկացուի պաշտօնէից չորքթական թերհաշիւներ վճարելու։

Ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Հանօթօ, որ ինչպէս հեռագիր մը ծանոյց, Էնի նահանգին կողմէ երեսփոխանական ընտրելի նշանակուած է, այսօր Վառնայի ճանբով Փարիզ կ'ուղեւորի։

Պ. Հանօթօ հինգշաբթի օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարաց հետ և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

Յառաջիկայ երկուշաբթի մայրաքաղաքս կ'ապասուի Մոնթօլոն կոմս որ ի բացակայութեան տը Նօայլ Մարքիզին, առժամապէս պիտի վարէ դեսպանատան գործերը։

Ամերիկեան դեսպան Պ. Քօքս նախընթաց օր Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, մասնաւորաց և կառավարութեան միջեւ ծագած դատերու մէջ այս վերջնոյ կողմէ կարգելի փաստաբանք այսուհետեւ գաւառաց մէջ պիտի նշանակուին Տեֆթէրտարին կողմէ և գաւառակաց մէջ Հաշուակալին (մուհասէպէճի) կողմէ։

Մինչեւ ցարդ, այս օրինակ դատերու մէջ, կուսակալք կամ կառավարիչք կը կարգէին կառավարական փաստաբաններն և կոտորագրէին անոնց փոխանորդագրերը։

Անցեալ գիշեր Չէմպէրլի Թաշի կողմն հրդեհ ծագելով, Օսմանիէ տպարանի կից [illegible] կոչուած շէնքն այրեցաւ։ Եղած վնասը 4-5000 ոսկի կը հաշուուի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՇԻՒ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԻ Ի ՆՊԱՍՏ ԵՐԻՑ ԱԶԳԱՅ

Սեղանաւոր Մ. Գուլաքսըզեան, Փըրանչէսքօ Բաբա Զախարի, Խուտարօբուլօ, Ղալաթիոյ Հրէից ժողովրդապետ Սալօմօն և Յաք. էֆէնտիներու ստորագրութեամբ գիր մը հասած է մեզ, որ կը ծանուցանէ թէ Ղալաթիոյ Ոստիկանապետ Սիւլէյման էֆէնտիի հովանաւորութեամբ և վերոգրեալ անձերէ կազմուած Մասնախմբի մը ձեռամբ մարտ 8 ի գիշերը տրուելիք Պարահանդէսին ամբողջ մուտքը 19960 ղրուշի գումար մը հաւաքուեր է, ուստից 5452 1/2 ղրուշի ծախքն հանելով, 14,507 1/2 ղրուշի զուտ հասոյթ մնացած է։ Այս գումար բաշխուեր է հաւասարապէս Ղալաթիոյ Յունաց, Հայոց և Հրէից իգական վարժարանաց, որով իւրաքանչիւրին 4.835 ղրուշ 33 փարա բաժին ինկած է։ Վերոյիշեալ գիրն ստորագրող անձինք կը յայտարարեն թէ վարժարանաց Տեսչութեանց կողմէ անդորրագիրներ առնուած են յանձնուած գումարին փոխարէն։

Փիլիպէէն մարտ 8/20 թուով կը գրեն Վիէննայի Բօլիթիշէ Քօռէսբօնտէնց լրագրոյն.

Պուլկար կառավարութեան Ելմտական քննիչներէն և հեռագրական ու թղթատարական տեսուչներէն շատեր Սոֆիայէն քաղաքս եկան, վերջնապէս աւարտելու համար երկու գաւառներու պաշտօնատանց միօրինակ ձեւ մը տալու գործոյն։ Այս գործողութիւն աւարտեցաւ մարտ 4ին, յորում Սոֆիա փոխադրուեցան հեռագրական ու թղթատարական վարչութեան ատենապետներն. այս վերջին միակ տնօրէնութիւնն էր որ անջատուած կը մնար պուլկարական հեռագրաց և թղթատարութեան վարչութենէն։

Այսպէս, այն եօթն տնօրէնութիւնք որք հաստատուած էին Կազմական Կանոնագրով, այն է՝ Ներքին գործոց, ոստիկանութեան, ելմտից, դատական, կրթական, երկրագործական, առեւտրական, հանրօգուտ շինութեանց և հեռագրաց ու թղթատարաց տնօրէնութիւնք, ջնջուած են յԱրեւելեան Ռումէլի։

Պետական Խորհուրդը ժամանակէ մը հետէ կը խորհրդակցէր ապաստանարան մը հաստատել մուրացիկներու համար, և թատրոններու ընդհ. քննիչ Հիլմի էֆէնտի այս նպատակաւ տեղեկագիր մը մատուցած էր Ոստիկանութեան վերատեսչին, որով մուրացիկներու և անպաշտպան հիւանդաց ապաստանելու համար, Եւրոպիոյ մէջ եղածին պէս, թատրոններու տոմսակաց վրայ 10էն մինչ 20 փարայի և օթեակներու տոմսակաց վրայ 2 ղրուշի տուրք մը հաստատել և ամեն թատրոններու մէջ տարին երկու անգամ ի նպաստ աղքատաց ներկայացումներ տալ կ'առաջարկէր։ Արդ, Հաքիքաթ կը ծանուցանէ թէ Ոստիկանութեան Վերատեսչութիւնը Ներքին գործոց նախարարութեան յղած է այդ տեղեկագիրն ի քննութիւն։

ԲԷԺԻՆ

Նախորդ թուով մը, Աւսպուրկեան Լըքքերէն առնլով ծանուցինք թէ օսմ. ծխախոտի Բէժին և կայս. կառավարութեան միջեւ համաձայնութիւն գոյացած է, գլխաւորաբար երկու կէտերու՝ այն է յԵգիպտոս ներմուծեալ օսմ. ծխախոտի մաքսատուրք և մաքսանենգութեանց առաջքն առնլու միջոցներուն վրայ։ Նոյե Ֆրայէ Բրէսէ լրագիրն այս մասին քանի մը մանրամասն տեղեկութիւններ կը հրատարակէ զորս անշուշտ քաղած է Վիէննայի «Բրէտի Անշթալթ» Պանքայէն որ Բէժիի գլխաւոր դրամատէրց մին է։

Ծխախոտի մենավաճառի հաստատումէն առաջ, յԵգիպտոս ներմուծեալ օսմ. ծխախոտը տարին միջին հաշուով 154,000 ոսկւոյ գումար մը կ'արտադրէր. այս եկամուտ, որ Բէժիին յանձնուած է, այժմ 30,000 ոսկւոյ իջած է, Եգիպտոսի և Յունաստանի միջեւ կնքեալ պայմանագրոյն պատճառաւ որով յունական ծխախոտք առաջիններէն շատ աւելի նպաստաւոր պայմաններով կը մտնեն յԵգիպտոս։

Բէժին այս կերպով իւր շահերը վնասուած տեսնելով, կայս. կառավարութենէն հատուցում մը պահանջեց ի փոխարէն յիշեալ պայմանագրոյն կնքման իւր կրած վնասուն՝ որ կը հանէր շուրջ 124.000 ոսկւոյ։ Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն որուն կը վերաբերի Բէժիի կողմէ վճարելի տարեկան 500,000 ոսկւոյ հարկն, համակերպեցաւ կարգադրութեան մը որոյ համեմատ յանձն կ'առնու վճարել Բէժիի շահագործման առաջին երկու տարիներու մէջ կրած վնասուն երկու երրորդն, ինչպէս նաեւ երկու երրորդն այն վնասուն զոր ընկերութիւնը կրնայ կրել տակաւին երկու տարի։ Յետ երկար բանակցութեանց, Բ. Դուռը վաւերացոյց գոյացեալ համաձայնութիւնը սա բարեփոխութեամբ որ փոխանակ երկու երրորդի, Բէժին իւր վնասուն կէսը միայն պիտի ստանայ, այսինքն փոխանակ 149,000 ոսկւոյ (որուն հաւանած էր Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն) 100.000 ոսկի միայն առաջին երկու տարւոյ համար, և յաջորդ երկու տարիներուն համար 20,000 ոսկի։

Ըստ որում Եգիպտոս ներմուծեալ օսմ. ծխախոտի իրական հասոյթը 30,000 ոսկի է այժմ և միւս կողմէ Բէժին իւր տարեկան 124,000 ոսկւոյ վնասին կիսոյն հատուցումը պիտի ընդունի, կը հետեւի թէ Ընկերութիւնն Եգիպտոս ղրկուած ծխախոտէն տարեկան 92,000 ոսկ. հասոյթ մը պիտի ունենայ, մինչ Բէժիի հաստատութենէն առաջ այդ մի և նոյն հասոյթ 154,000 ոսկւոյ կը հասնէր։

Պէտք չէ մոռնալ թէ գոյացեալ համաձայնութիւնն երկու տարւոյ համար է, յետ որոյ Բէժին իրաւունք չպիտի ունենայ որ և է փոխարինութիւն պահանջելու։

* * *

Գալով մաքսանենգութեանց, յայտնի է թէ անոնց առաջքն առնլու համար Ընկերութիւնք ցարդ [illegible] գունդ մը միայն ունի որք «օրինական պաշտպանութեան» պարագայից մէջ միայն կրնան զէնք գործածել, որով ոչ միայն մաքսանենգք անոնց վրայ առաւելութիւն կունենան կռիւներ տեղի ունեցած պահուն, այլ և գաւառական իշխանութիւնք կրնան շատ անգամ դատի կոչել և պատժել զանոնք մաքսանենգներ վիրաւորած կամ սպաննած լինելնուն համար։

Այս նկատումներով, Բէժիի հսկողութիւնն անուանական երեւոյթ մը առնլուն պատճառաւ, Բ. Դուռը Բէժիի առաջարկութեամբ, որոշած է մաքսանենգութիւններն արգիլելու պաշտօնն յանձնել զինուորական զօրքերու։ Պատերազմական Նախարարութիւնն Ընկերութեան տրամադրութեան ներքեւ պիտի դնէ պէտք եղած թուով զօրքեր որք իրենց թոշակներն ու ծախքը պիտի ստանան Բէժիի սնտուկէն և անոր գործակալաց հրամանաւ պիտի շարժին։ Այս նոր զօրքեր բնականաբար պիտի կարենան զէնք գործածել այն մաքսանենգներու դէմ որք փորձեն դիմադրել։ Ասոնք, բաց ի իրենց թոշակներէն իրաւունք պիտի ունենան նաև 7 առ 0/0 պարգեւ մ'ստանալ այն փախցուած ծխախոտներու վրայ զորս գրաւեն։

Բէժին կը յուսայ թէ այս բարեկարգումներ պիտի կարենան ի գործ դրուիլ երկու երեք շաբաթէն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ինչպէս որ երէկ ծանուցած էինք, այս գիշեր Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ մեծաւ պատրաստութեամբ տեղի կ'ունենայ ԱԹԻԼԱ ողբերգութեան և ՕՔ-ՐԱՄՈՒՆ զաւեշտի ներկայացումն, առաջնորդութեամբ Պ. Մ. Մնակեանի։

ԼԱ ՄԱՆՀԱՅՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ
Ընդհ. Գործակալութիւն Պոլսոյ
Տ. Լըղը Եւ Վիքթոր որդի

Կ'ապահովագրէ ամեն կերպ և ծովային բեռներ որք կը պարունակեն դրամ, ծանր կարգի մետաղ, արժէթուղթ, դրամատուփ, գոհարք եւ, յանձնուած ամեն առաքի թղթատարական Վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։ [illegible] 30,500,000 ֆրանք։

Կ'ապահովագրէ շոգենաւով, կառախմբով, և մեծ ու փոքր երթեւեկութիւն ընող առագաստանաւերով փոխադրեալ ապրանքներ։

Գներն և պայմաններն յոյժ չափաւոր։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Պ. Պ. ԼԸՂԸ ԵՒ ՎԻՔԹՈՐ ՈՐԴԻ
Պոլսոյ ընդհանուր գործակալութիւնք «Մանհայմի Ապահովագրական ընկերութեան»։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

Ղալաթիա, 19 մարտ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. կ.			15 22
Զօրայինի գոցուելէն վերջը	»	»	15 20
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 15
Բարձրագոյն գին	»	»	15 15
Նուազագոյն »	»	»	15 14
Կէս օրին	»	»	15 15
փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Ի. կ.		23 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B.		15
» 1865) » 1869) » 1873)	C.		15 15

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	75 37 1/2
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Ի.	75 30
Կէս օրին	75 30

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ. Լր.		3 16
Քրէտի ժէնէրալ	»	»	Օսմ. »	5 27
Պանք տը Գօնս	»	»	» »	4 20
Սօս. Շանժ է վալէօր	»	»	» »	3 15
Թրամուէյ	»	»	» »	282 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի			Ֆր.	35 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ			»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի			»	52

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 39

Անգլիական ոսկի	»	110 25
Բոլ իմբերիալ	»	90 17
Գրիմեց	»	51 20
Ռուսի Թղթադրամ	»	9 07
» արծաթ	»	89
Ֆիօրին	»	8 30
Մեճ. արծ. (տալըր.)	»	108 02
Վէշլիկ	»	102 30
Հինգնոց	»	102 10
Մէթալիք	»	98 20
Թասֆիէ	»	15 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 2 Ապրիլ, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	100 3/8
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուեցաւ	14 1/8
» » » գոցուեցաւ	13 7/8
» » » Ա.	23 1/2
» » » Բ.	14 3/4
» » » Գ.	13 7/8
Օթօման 1871	70 1/2
փոխառութիւն 1877	83 3/4
Պանք Օթօման	10 1/2
Ռուսական փոխառ. 1873	97 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	67 7/8
» առանձն. (բրիվիլեժիէ)	92 3/4
Տայրա Սանիէ	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօշիլտ)	92 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 325

Վիեննա, 2 Ապրիլ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 05
Օսմանեան երկաթուղի	17 20

Բարիզ, 2 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	108 82 1/2
» » 3 %	80 42 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	14 15
» » » գոցուեցաւ	14 02 1/2
» » Սէրի Բ.	14 50
» » Գ.	14 10
Օսմանեան երկաթուղի	35 50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	512 50
Գրէտի Լիոնէ (գրն. կորած)	520
» Ֆօնսիէ	1340
Բաժնեատամ Լիոնի	1220
Սուէզի ջրանցք	2096 25
Ռուսական 5% 1877ի	100 1/2
Իտալական Ռանթ	96 70
Եգիպտական միացեալ	343 75
Սպանիական (արտաքին)	57 3/8
Բրիօրիթէ թիւրք	350
5% Հելլենական	259 37 1/2
Ջէք Լոնտրայի վրայ	25 16

ՊԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 2 Ապրիլ, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	108 80
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ	13 90
Եգիպտական	342 50

ՆԱՄԱԿ ԿՈՎԿԱՍԻԱՅԻՆ

Անցեալ գրութիւններից մէկում տեղեկացրած էի ձեզ Նուխուայ յաջորդ Սամուէլեան վարդապետի վրայ արած մատնութիւնների և ամբաստանութիւնների մասին. հաղորդում եմ այդ մասին մի քանի մանրամասնութիւններ ևս ։ Նորերս Պրոկուրորի հրամանաւ Նուխի եկաւ խուզարկու ժանտարման և կանոնաւոր կերպով քննութեան ենթարկեց վկաներին, հոգեւոր կառավարութեան անդամներին, գրագիրներին, խուզարկեց Սամուէլեան վարդապետի բնակարանն ամենայն մանրամասնութեամբ ։ Ուշադրութեան արժանի կասկածելի ոչինչ չգտնուեցաւ. վերջերին թղթի վրայ գրած մի քանի տուն «Ձայն տուր ո՛վ Ծովակ» ոտանաւորից, և «Քնար Հայկականը», այդ ոտանաւորն ստուգութեան համար, և մի հեռագիր, որով շնորհաւորում են վարդապետին Շուշուայ այդ վանքից ազատուելու համար։ Մատնիչ քարտուղարը «սեւ էրեսը» է մնացել. Խուզարկութիւնը վեց ժամ տեւեց, ելումուտքըն արգիլուած էր, ժողովուրդն լցուած էր, փողոցի աղմուկն ու անսովոր շարժումը ուշադրութիւն էին գրաւում, տների լուսամուտներում կանայք ու աղջիկունք աչքերնին արտասուօք սպասում էին գործի վախճանին ։ Ժողովուրդը գրգռուած է բաղդախնդիր և օտար քարտուղարի դէմ, որը տունից դուրս գալ չէ համարձակվում. Ժողովուրդը պահանջում է վարդապետից հեռացնել պաշտօնից այդ գարշելին, սպասում են ամենքն որ մասնիկների և Ջաղուլեւիսկու խմբը շուտով միանգամայն սուտ դուրս կը գայ ։

—Մի քանի շաբաթ Նուխուայ կողմերում տեղի է ունենում հետեւեալն, որը լաւ գաղափար կարող է տալ ձեզ ժողովրդեան ուղղութեան վրայ ։—Արեշ գաւառի, Ղայաբաշ գիւղում, Պրիստաւը ճանապարհ շինել պատրուակով իւրաքանչիւր տունից 50-60 կոպեկ փող է հաւաքում, արձանագրութիւն կազմում, ստորագրել տալիս և վերցնում. Մի քանի ժամանակից յետոյ ժողովրդեան մէջ կասկած է յարուցանվում, թէ ինչո՞ւ ստորագրեցին թղթին առանց իմանալու բովանդակութիւնը։ Երկար չարչարուելուց և զանազան միջոցներ ստեղծելուց յետոյ յետ են առնում թուղթն և կարդացնել տալով անշում են, որ թուղթն ոչ թէ ճանապարհների, այլ իբրու թէ ժողովուրդը ցանկութիւն ունի կառավարութեան դպրոց պահելու, որի համար և տուել է փող իբր թէ . . . ։ Իսկոյն և եթ պատռում են այդ թուղթն. Ժողովուրդը միջոցներ է մտածում բողոքելու Պրիստաւի մասին մի այնպիսի տեղ որտեղ չպաշտպանէին այսպիսի խայտառակութիւն ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԴԱՏ ՄԸ

ՌՈՒԹԸՐ, 12 Մարտ

Քաղաքիս շրջակայները, ընդարձակ դաշտի մը մէջ անտառներով շրջապատեալ փոքրիկ գիւղաքաղաք մը կայ Ըքսպրիճ անուն, որոյ ամենէ պատուաւոր բնակիչներէ մին է յարգելի Փըթնէմ, տեղական դատաւոր գիւղին և շրջակայից ։ Ցիշեալ անձը իւր պաշտօնի բերմամբ շատ անգամ քաղաքէն կը հեռանար, դատերու նախագահելու բաղձամբ ։ Այր և կին շատ սիրով կ'ապրէին. երկուքն ալ ուսեալ, պարկեշտ և առաքինի անձինք ըլլալու համար կը վայելէին միշտ. թէպէտեւ շատ տարիներէ ի վեր ամուսնացած էին, սակայն միայն երկու աղջիկ զաւակ ծնած էր իրենց, զորս խնամքով և գգուանօք կը մեծցնէին ։ Յարգելի Փըթնէմ չէր ծխեր և ոչ ըմպելիք կը գործածէր. Իսկ երբ բարեկամ մը գտնէր, կինն ալ ի միասին վիսթ մը կը խաղային ։ Ամէն կիրակի օր եկեղեցի կ'երթային այր և կին, և իրենանց սիրասուն զաւակներն կիրակօրեայ դպրոց կը յաճախէին ։ Այս դպրոց, եկեղեցւոյն երեցին խնամոց յանձնուած էր, հետեւապէս նա դաս կուտար տղայոց, կրօնական և բարոյական դասեր . . . ։ Քարոզիչը կ'անուանի Պրէճըր։ 1883ի մէջ օր մը յանկարծ պատուելի Պրէճըր կը հրաժարի իւր պաշտօնէն, կը թողու քաղաքը և կը մեկնի, ոչ ոք գիտէ թէ ուր ։ Ասկէ մէկ քանի ամիս առաջ սակայն յանկարծ երեւան կ'ելնէ, և տեղւոյն լրագիրներու միջոցաւ կը ծանուցանէ Ըքսպրիճի բնակչաց թէ ինքը վերադարձած է իւր պաշտօնը վերստանալ. Նոյն ատենը, յարգելի Փըթնէմի և իւր կնոջ դէմ տասը հազար տօլարի դատ մը կ'սկսի քաղաքիս (Ռըթըր) դատարաններէ միոյն մէջ ։ Սոյն դատ իւր տեսակին մէջ նշանաւոր ըլլալէ ի զատ, այն աստիճան ողբերգական պատմութիւն մ'եւս մէջտեղ կը հանէ որ կարող գրիչ մը օր մը տարակոյս չունիմ թէ թատրոններու բեմը պիտի հանէ զայն ։ Իսկ մեք՝ որ տեղւոյն վրայ և ներկայ էինք մէկ քանի օրէ ի վեր դատարանին մէջ, ուր սոյն հետաքրքրական դատը կը տեսնուէր, ի զուր ջանացինք բառ մ'իսկ գտնել քաղաքիս լրագրաց մէջ, ուստի ստիպուեցանք Պօսթօնի լրագրաց տուած տեղեկութիւններէ հաւաքել մեր ներկայ յօդուածը, որպէս զի անգամ մ'եւս ցոյց տանք ընթերցողաց այս երկրի բնակչաց ընկերական ներքին վիճակի ապականութիւնները, որոնք բացառութիւններ ըլլալէ ի զատ, առհասարակ ամեն կարգի և ամեն աստիճանի անձանց մէջ մուտ գտած և սովորական եղելութեանց կարգն անցած են ։ Ահա սոյն դատի պատմութիւնը ։ Անցեալ ձմրան մէջ գիշեր մը յարգելի Փըթնէմ և իւր կինը սեղանի մը շուրջը նստած, առաջինը երեւելի հեղինակութիւն մը կը կարդար, մինչդեռ վերջինը ասեղնագործութեամբ կ'զբաղէր, իսկ փոքրիկ օրիորդները բոլորովին անմեղութեամբ կը ննջէին անկողնոյն մէջ ուր գնացած էին առատ համբոյրներու տուր և առ մը կատարելէ վերջ ։ Յանկարծ՝ դուռը կը ցնցուի, ամբողջ շէնքը կը դողայ և զարհուրելի աղմուկ մը հետ ահագին քանակութեամբ ձիւն (որ տանը տանիքին վրայ հաւաքուած էր) տանը ճակատը ծեծելով պարտէզ կը թափի ։ Տանը բնակիչք ահաբեկ իրարու կը նային վայրկեան մը, լուռ և յուսահատ. շուարած և ուժաթափ, վայրկեան մ'եւս և ահա տիկին կը վերցնէ բազուկները դէպի երկին և կ'աղաղակէ բարձրաձայն. Ամուսինս, սիրելիս, ներէ ինծ և իմ յանցանաց . . . սիրտ մեռնիմ . . . կը մեռնիմ ահա . . . մեռայ . . . ։ Ձայս ըսելով ամուսնոյն վիզը կ'իյնայ ։ Այս վերջինը առանց շփոթելու կը ջանայ ոտքի կանգնեցնել իւր կինը մխիթարելով, քաջալերելով և համբուրելով որ գթայ իւր վրայ. Ցիշէ, կ'ըսէ, մանկիկդ և զիս . մի մեռնիր ։ ապրէ . . . ։ Տիկին Փըթնէմ կիսամեռ վիճակի մէջ, կարծելով նաեւ թէ ապրելու յոյս չկայ իրեն համար, հետեւեալ խոստովանութիւնները կ'ընէ ամուսնոյն ։ «Այն վատ Պրէճըր է որ կուգայ, քեզ և զիս սպաննելու համար. այն կարիճ Պրէճըր իմ պատիւս բռնաբարեց, ծեծեց զիս. և ծեծին կապոյտ նշանները դեռ կը մնան վիզիս և մարմնոյս վրայ» ։ Ամէն ինչ լմնցած էր ։ Կիսամեռ դիակ մը տախտակամածին վրայ, յուսահատ թշուառ մ'ալ բազմոցին վրայ կը հեծէին ։ Կինը կ'ըսթափի լուրջ և խաղաղ դէմքով կ'սկսի խօսիլ և կ'ըսէ ։ «Այո, այն թշուառականը տարիէ մ'աւելի ժամանակ զիս հալածեց, ատրճանակ ի ձեռին յարձակեցաւ, ծեծեց, կենացս սպառնացաւ, պատիւս բռնաբարել ուզեց, որոնց բոլորն ալ ծունր իջած աղաչելով և արտասուելով յետաձգել յաջողեցայ. և դեռ բառ մը ըսած չէի քեզ այն մասին, վախնալով թէ չսպաննես զայն. այն գազանը . . . » ։ Եթէ դուռը չխփուէր, եթէ ժամանակը կէս գիշերի մօտ չլինէր և վերջապէս եթէ յարգելի Փըթնէմ խօսելու անձ մը չլինէր, անտարակոյս նոյն վայրկեին ըսպանութիւն մը տեղի պիտի ունենար սոյն խաղաղիկ Ըքսպրիճ գիւղաքաղաքին մէջ։ Իրաց այս վիճակին մէջ երկու թշուառք միատեղ կ'արտասուէին, առանց բառ մ'արտասանելու, մին կ'զղջար իւր ըրած խոստովանութեանց հետեւութիւններն երեւակայելով, միւսն՝ իւր լսած պատմութեան գաղտնեացը թափանցել կը ջանար ։ Վերջապէս յարգելի Փըթնէմ համարձակեցաւ ըսել իւր կնոջ թէ «հաւանականաբար տանիքին վրայէ վար սահող ձեան ձայնէն սարսափելով մտաւոր խանգարում մ'ունեցար, սիրելիս, և այն պատճառաւ մտացածին խորհուրդներ կը յղանաս և կը խօսիս ։ Ու բովանդակ դու, իմ սիրելի կինս, շատ առիթներու մէջ ցոյց տուած ես առ իս ունեցած անձնուիրութիւններդ ։ ուստի, հանդարտէ, հանգչիր և վաղը խօսինք այս մասին» Ո՛չ ո՛չ, կը պատասխանէ տիկինը, քեզ ըսածներս ցնորք չեն, իրողութիւններ են ։ Ուրեմն դու ինծ անհաւատարի՞մ ես, կը հարցնէ յարգելի Փըթնէմ ։ Եթէ այդպէս կը մտածես իմ վրայ, ուստի լաւ է որ բաժնըւինք, կ'աղաղակէ կինը, և բարկութեամբ լեցուած դէպի սենեկի դուռը կը վազէ որ դուրս ելնէ ։ Ամուսինը կը հասնի և կը բռնէ զինքը, և բռնութեամբ ներս կը բերէ, պինդ մը գոցելով սենեակին մուտքը ։ Մէկ ժամէ աւելի լուռ և հանդարտ կը նստին թշուառք, ոչ մին կը համարձակի խօսիլ ։ Հազարաւոր անձանց ճակատագիրը վճռող դատաւոր Փըթնէմի ճակատը պիտի պայթէր եթէ սիկար մը վառելու համար խոհանոց իջնել չորոշէր ։

Սենեկի դուռը լաւ մը կղպելէ վերջ կ'իջնէ խոհանոց եւ գլանիկը վառելով վեր կ'ելնէ, իսկ երբ սենեկի դուռը կը բանայ և կը մտնէ կը տեսնէ թէ իւր կինը անյայտ էր եղած. փախած էր, պատուհանէն ցատկելով . . . ։ Դուրսը առատ ձիւն կը տեղար եւ քամին ցուրտ ու սաստիկ կը փչէր. գիշերուան ժամը 12ին ժամանակներն էր, ուստի եւ ամբողջ քաղաքը խոր քնոյ մէջ կը ննջէր ։ Բայց վայրկեան մը կորսնցնել պէտք չէր, զի անձնասպանութիւն պիտի ընէր գուցէ տիկինը, գետը նետուելով, կամ երկաթուղոյ գիծին վրայ կանգնելով ։ Ժամը 12 եւ մէկ քառորդի ժամանակ կառախումբ մը պիտի անցնէր քաղաքէն հանդիպելով, ուստի հաւանականաբար սոյն կառախումբը պիտի լինէր նորա սպաննիչը ։ Ինչ որ է դատաւորը բոլոր քաղաքը խուզարկելէ եւ ոտից մինչեւ գլուխ սառուցեալ վիճակի մը մէջ մտնելէ վերջ, այժմ որբացած անմեղ աղջկանց քով, իւր տունը կը դառնայ յուսահատ . . . ։ Կինը կորսուած էր, թէեւ ոչ ոք գիտէր թէ ինչպէս եւ ինչ կերպով ։ Արշալոյսի ժամանակ դատաւորը Պրէճըր երէցին տունը կը հանդիպի եւ կ'ստիպէ հրաժարիլ եկեղեցւոյն պաշտօնէութենէն ։ Երէցը անմիջապէս կը հրաժարի եւ կը մեկնի (ինչպէս որ վերը ըսինք բոլորովին անակնկալ կերպով) եւ ուղղակի Սկովտիա կերթայ, ուր պաշտօն կը տրուի իրեն աղօթել եւ ժողովուրդը մխիթարելով իրենց մէջ ապրիլ ։ Պատուելի Պրէճըր շատ գոհ էր իւր վիճակէն անտարակոյս, այնչափ քիչ աղմուկով օձիքը ազատած ըլլալուն. վերջապէս Ըքսպրիճի մէջ ստացած թոշակին հաւասար դրամ շահելու նոր ասպարէզ մը գտած էր ուր անտարակոյս ուրիշ նոր զոհեր ալ անպակաս էին ։ Ըքսպրիճի երէցը գիւղէն արտաքսելէ անմիջապէս վերջը ոստիկանութեան իմաց կուտայ դատաւոր Փըթնէմ, պատմելով բոլոր պարագաները, խնդրելով միանգամայն թէ ողջ թէ մեռեալ կինը գտնելով իրեն յանձնուի ։ Տիկին Փըթնէմ ամուսնոյն տանը պատուհանէն նետուելով ուղղակի կայարան գնացած եւ հոն ապրանաց խուրջ հակերու մէջ մտնելով ամուսնոյն խուզարկութիւններէն խոյս տուած էր, յետոյ հասնող կառախումբի մը մէջ նետուելով գիւղ մը գնացած եւ իւր լաւ բարեկամուհին (խափիչիկ կին մը) տունը ապաստանած էր, աւելի հեռի գնալու համար ոչ դրամ եւ ոչ պատշաճ հանդերձ չի ունենալը ըլլալուն պատճառաւ ։ Խափիչիկի տունը հասնելէ երեք օր վերջ հեռագիր մը կը խրկէ դատաւորին, պատսպարուած տեղը ծանուցանելով, ուր կուգայ ոստիկանութեան տեսուչը եւ կինը միատեղ առնելով կը տանի ամուսնոյն յարգելի Փըթնէմի կը յանձնէ ողջ առողջ ։ Այր և կին վերստին կը հաշտուին, ամեն ինչ կը մոռնան, միայն թէ միաձայն կորոշեն պատժել սոյն գազան երէցը որ իրենց թշուառութեանը պատճառ էր եղած ։ Դատաւորը նամակաւ եւ շրջաբերականաւ կը ծանուցանէ Սկովտիոյ եկեղեցիներուն, երէց Պրէճըրի անբարոյութիւնը նկարագրելով ։ Անգլիոյ եկեղեցիք ալ կարդացին երէցը, եւ այն աստիճան հալածանաց կենթարկեն զինքը որ թողլով հին աշխարհը, վերստին Նոր աշխարհ եւ Ըքսպրիճ կուգայ ուղղակի եւ ինչպէս որ արդէն ըսինք գիւղին մէջ քարոզելու պաշտօն ստանալ ջանալով հանդերձ, «զիս պաշտօնէս հրաժարիլ ստիպած եւ մինչեւ Անգլիա զիս հալածելով զիս անպատուած ըլլալուն պատճառաւ տասը հազար տօլար տուգանք կը պահանջեմ դատաւորէն» ըսելով ամբաստանագիր կուտայ քաղաքիս (Ռըթըր) դատաւորին ։

Սոյն հետաքրքրական դատաստան ամսոյս 5 ուրբաթ օրը սկսաւ, ի ներկայութեան 12 երդուեալ դատաւորաց մէկ բարձրագոյն ատենի դատաւորի, փաստաբաններու եւ զանազան լրագիրներ ներկայացնող խմբագրաց եւ երեք չորս հարիւր աւելի ունկնդրաց։ Յարգելի դատաւոր Փըթնէմ ինքը կը պաշտպանէր իւր դատը, իսկ երէց Պրէճըր կը պաշտպանուէր Կոլտինի անուն փաստաբանի մը ձեռամբ։ Տիկին Փըթնէմ եւս ներկայ է դատարանին մէջ ։ Բոլոր հանդիսականք զայն կը դիտեն. կը համակրին նորա, մանաւանդ երբ ամուսինը յուզեալ ձայնով եւ տխուր դէմքով կը փաստաբանէ եւ կը պաշտպանէ իւր կինը ։ Երդուեալ դատաւորաց մէկ քանիներ կ'արտասուեն, ժողովրդեան մեծ մասը եւս նոյնը կ'ընէ ։ Երէցի փաստաբանը իւր ամբաստանութիւնները գրաւոր կարդալէ վերջ կը պահանջէ որ տասը հազար տօլար տուգանք վճարուի անմիջապէս որպէս զի երէցի պատիւը եւ նորա դէմ եղած զրպարտութիւնքը երեւան ելնեն ։ Ասկէ վերջ կարգը կուգայ դատաւոր Փըթնէմի պաշտպանել իւր կնոջ պատիւը եւ դատը զօր լրջութեամբ եւ ընտրեալ խօսքերով մինչեւ իսկ երբեմն ալ դող եւ դիւթիչ ոճով ի վեր առնելով, ժողովրդեան սրտին եւ զգացմանց կը դիմէր ։

Յարգելի դատաւորը իւր բացատրութեանց մէջ մէկ քանի նամակներէ քաղուածներ կը կարդայ, որոնց մէջ երէցը կ'ըսէր. «Եթէ ինծ դէմ պատւոյ դատ բանաս շատ ուրախ պիտի ըլլամ, որովհետեւ պատերազմող ցեղէ սերած լինելով, խառնաշփոթութիւնը որչափ մեծ ըլլայ, նոյնչափ աւելի պիտի օգտուիմ ես» ։ Ուրիշ նամակի մը մէջ կ'ըսէ ։ «Ի՞նչ պատճառաւ միայն իմ օձիքս կը բռնես. տօքթէօր Պէնէթի հետ կնոջդ ունեցած յարաբերութեան տեղեակ չե՞ս» ։ Այս վերջին ամբաստանութեան մասին վկայացեալ դատաւորը դատարանին մէջ երբ հարցուց երէցին թէ մահուան անկողնոյդ մէջ պիտի կրնայի՞ր այս մասին ամբաստանել կինս, երէցը պատասխանեց թէ ոչ ։ «Ուրեմն ի՞նչ պատճառաւ նամակուդ ամբաստանեցիր ու զրպարտեցիր կինս» հարցման, պատասխանեց երէցը թէ «մարդկային բնութիւն է. դու զիս կը զրպարտէիր, ես ալ իմ կողմանէ ուզեցի կինդ ամբաստանել . . . » Դատաւորը վկայութեան կոչեց օրիորդ մը, որ վկայեց ըսելով թէ «շատ անգամ անվայել առաջարկութիւններ ըրած է ինծ երէցը. մինչեւ իսկ օր մը բռնութեամբ զիս եկեղեցւոյն գաւիթը տանիլ ուզեց, և ես բոլոր կարողութեամբս դիմադրեցի ։ Ըքսպրիճ գիւղաքաղաքի փաստաբաններէ մին վկայեց թէ «օր մը երբ տանս մէջ յարգելի Փըթնէմ, իւր կինը և ուրիշ բարեկամներ վիսթ կը խաղայինք, պարտէզին մէջ ձայն մը լսելով երբ պատուհանէն նայեցայ, տեսայ որ Պրէճըր տանս պարտէզին խնձորենիներէ միոյն վրայէն մեզ կը դիտէր» ։ Տիկին Փըթնէմի կողմանէ առ երէցը գրուած նամակէ մը կը տեղեկանամք թէ «անհնարագրելի յուսահատական վայրկենի մը մէջ, ինծ դէմ գործած յանցանքներդ խոստովանելու քաջութիւնը ունենալէ ի վեր, կեանքս խնայելու համար ոտքերդ ինկնող յիմար կինը չեմ այլ ես. դուն պէտք է որ խայտառակուիս աշխարհի առջեւ. ասի ոչ թէ ես կը պահանջեմ այլ Նախախնամ Աստուած է որ վրէժխնդիր ըլլալ կ'ուզէ» կ'ըսէ տիկինը ։ Վերջապէս տիկին Փըթնէմ վկայութեան կոչուեցաւ ։ Տիկինը՝ կանանց շրջազգեստի մը հետ մեծագին փեղոյր մ'ալ հագած նշանաւոր խարտեաշ մ'էր, փայլուն և զուարթ դէմքով. մինչև իսկ ողբերգական ոճով և եղանակաւ կը պատասխանէր բոլոր հարցումներուն զորս քննիչ փաստաբանը այնչափ խառնութեամբ և օրինական ձեւերով կը հարցնէր ։ Եւ ոչ մէկ պատասխանի մէջ շփոթութեան նշան ցոյց չտուաւ նա, մինչև անգամ երբ ուղղակի հարցուեցաւ իրեն թէ «երէց Պրէճըրի հետ շնութիւն ըրա՞ծ ես», առանց այլայլելու, յստակ և մեղմ ձայնով «ոչ, երբեք» պատասխանեց ։ Շատեր արտասուեցին այս վայրկենին ։ Իսկ երբ հարցուեցաւ իրեն թէ եթէ յանցաւոր չէր, ինչ պատճառաւ խոստովանութիւններ ըրաւ ամուսնոյն և փախաւ տունէն, տիկինը սա կերպով պատասխանեց ։ «Երբ առաջին անգամ ծանօթացայ երէցին հետ, իրօք սիրեցի զինքը. զինքը յարգելով հանդերձ սրտիս մէջ տեսակ մը անմեկնելի սէր կ'զգայի, զոր միամտօրէն և անկեղծօրէն իրեն իսկ յայտնած էի, մինչև իսկ նամակ մը գրած և ըսած էի թէ ես զինքը սովորական երէցներէ տարբեր անձի մը նման կը սիրեմ, և ահա սոյն անմեղ նամակս և միամտաբար խօսած խօսքերովս զինքը կը յարձակէր վրաս սպառնալով թէ եթէ անձնատուր չըլլամ իւր կրքին, պիտի մատնէ զիս եւ կործանէ իմ տունը եւ երջանկութիւնս ։ Արդ սոյն սպառնալիքք տեսակ մը մագնիսացուցիչ ազդեցութիւն ունեցան վրաս որ դերի ըրաւ զիս իրեն. անկարող էի մոռնալ երէցի սպառնալեաց հետեւութիւններու չարքը որոնք աչացս առջեւ կ'անցնէին ամեն վայրկեան. ուստի ուր որ տեսնէի զինքը ահաբեկեալ ոտքերը կ'իյնայի աղաչելով որ չիմացնէ զիս ամուսնոյս. Երեւակայութիւնս լեցուած էր նորա ըրած զրպարտութիւններով. մէկ խօսքով կատաղելապէս կ'իշխէր իմ վրայ նա ։» Վերջապէս յետ երկար քննութեանց, վիճաբանութեանց եւ մէկ քանի տասնեակ վկաներու տեղեկութիւնք արձանագրուելէ վերջ, դատաւորը (բարձրագոյն ատենի) երդուեալ դատաւորաց յանձնեց դատը խրատելով թէ ոչ երէցի պահանջած տուգանքը եւ ոչ դատաւոր Փըթնէմի բարձր դիրքը իրենց մտաց վրայ ազդեցութիւն ունենալու չեն, այլ պէտք է քննել թէ ի բացակայութեան շնութեան երէցը իրօք սպառնացա՞ծ էր, երէցը յանցաւո՞ր էր թէ ոչ, ուստի եւ ներկայ դատը բանալու իրաւունք ունի՞ թէ ոչ ։ Կէս օրէ 2 ժամ վերջ 12 երդուեալ դատաւորք առանձնացան իրենց յատուկ սենեակը եւ մինչեւ գիշերուան ժամը 11 ը խորհրդակցելէ վերջ նամակի պահարան մը կը խնդրեն, որուն մէջ դնելով իրենց վճիռը կը փակեն զայն և դատարանի պահապանին յանձնելով կը մեկնին ։ Երդուեալ դատաւորաց վճիռը լսելէ առաջ հարկ է որ ըսեմ աստ թէ ժողովուրդի ընդհանուր կարծիքը սա էր թէ կինը անմեղ եւ երէցը յանցաւոր է. Թղթակիցս ալ սոյն կարծիքը ունէր. եւ երբ հետեւեալ առաւօտ (մարտ 9) բարձրագոյն ատենի մէջ պահարանը խզելով երդուեալ դատաւորաց տուած այս վճիռը կարդացուեցաւ, վայրկեան մը խոր լռութենէ վերջ ամբողջ հանդիսականք ոտից կանգնած ծափահարելով կեցցէ արդարութիւն, կեցցէն դատաւորք աղաղակեցին, հակառակ դատարանի պաշտօնէից ամանց սպառնալիքներու, եւ այս կերպով վերջացաւ այս ողբերգական դատը։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկայի համբաւաւոր խեղկատակ մը շաբաթական հարիւր տօլար վարձք կ'առաջարկէ պատուելի Պրէճըրի, պայմանաւ որ քաղաքէ քաղաք շրջելով ի տես ժողովրդեան ներկայանայ, որով անտարակոյս մեծագումար դրամ շահելու տարակոյս չկայ ամենեւին ։

Մ. ԹՈՓՃԱՆԷԼԵԱՆ

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

Պ. ԲԱՍԴԷՕՐԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Ծանուցինք արդէն թէ Ռուսիոյ Սմոլէնսք քաղաքէն Պ. Բաստէօրի ղրկուած էին 19 գիւղացիներ զորս կատաղի գայլ մը խածած էր։ Մեծանուն գիտնականն ի սկզբան անդ յայտնած էր թէ կարելի պիտի լինի մահուանէ ազատել այդ գիւղացւոց մեծ մասն, թէեւ պատասխանատու չէր սոցա չորսին կենաց համար։ Այս վերջիններէն մին անցեալ շաբաթ մեռեր է Օթել-Տիէօի հիւանդանոցին մէջ։ Դիազննութիւնը ցոյց տուած է թէ գայլին կատաղութիւնը կը հաւասարէր շան մը կատաղութեան։ Գայլը գանկէն խածած էր խեղճ մուժիկը և ակռային մէկ կտորը գտնուեցաւ այս քունքին կողմը։

Գայլն այդ գիւղացւոյն վրայ յարձակած էր երբ ուրիշ գիւղացի մը, Բապանովի անուն, սպաննեց զայն տապարի հարուածով մը։

Ուստի ինչպէս կը պատմեն այդ ահաւոր դէպքին մանրամասնութիւնները։

Անցեալ մարտի մէկին, Պիէլ աւանին երէցն առաւօտեան ժամ հինգին եկեղեցի կ'երթար երբ ճանբուն վրայ հանդիպեցաւ անասուն մը զոր շուն կարծեց և ջանաց վռնտել։ Այդ անասունը կատաղի գայլ մ'էր որ երէցին գլխուն ցատկեց և ակռայի հարուածով մը բրցուց վերին շրթունքը ։ Վիրաւորն, անասունոյն հետ կռուելով եւ օգնութիւն կոչելով հանդերձ, ամենէն մօտ տանը ճանբան բռնեց ։ Այլ ընդունայն զարկաւ դուռը. տան տէրն էր քաջասիրտ գիւղացի մը Բապանովի անուն, որ քիչ մը չափազանցութեամբ տօնած էր իւր բարեկենդանը ։ Երբ մուժիկին կինը վերջապէս որոշեց դուռը բանալ, գայլն, որ հեգ երէցին օձիքը թող չէր տար, անոր հետ մէկտեղ բնակարանէն ներս մտաւ և ուժգնութեամբ խածաւ կնոջ երեսը, վերին շրթունքին և ձախ ռնգունքին կէսը բրցնելով։

Դրացի տանց շուներն հաչել սկսելով, գայլն անոնց կողմը գնաց ։ Մինչ այս մինչ այն գիւղացիք դուրս նետուած էին, երկժանիներով և բիրերով զինուած ։ Գայլն անոնց մէջ նետուեցաւ, աջէն ձախէն խածնելով իւր հակառակորդները։ Տասն և եօթն արք և երկու կանայք այս կերպիւ վիրաւորեցան առաւել կամ նուազ ծանր կերպիւ։ Վերջապէս Բապանովի, որ արթնցած էր իւր թմրութենէն, վազեց նետուեցաւ խառնուրդին մէջ և քաջասրտութեամբ ճակատեցաւ գայլին հետ զոր գետնապաստ փռեց կացնի հարուածով մը։

Կատաղի կենդանին անմիջապէս այրուեցաւ, ըստ տեղական սովորութեան մը, և վիրաւորեալք առժամեայ կերպիւ դարմանուեցան ։ Ի վերջոյ Սմոլէնսքի քաղաքային բժշկին որոշմամբ և Պ. Բաստէօրի հաճութեամբ Փարիզ ղրկուեցան։ Տեղն է յիշել թէ մինչեւ ցարդ Պ. Բաստէօր հինգ հարիւր հոգի դարմանած է իւր Իւլմ փողոցի աշխատանոցին մէջ։ Իսկ Բաստէօրեան-կաճառին ի նպաստ հանգանակութեանց գումարն հասած է 433,365 ֆրանքի ։

ՁԱՓԱԶԱՆՑ ԳԻՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Փարիզեան թերթի մը մէջ հետեւեալ հատուածը կը կարդանք գէր մարդոց վրայ։

Անգլիացի բժիշկ մը, Տր. Դօ, կը յիշատակէ իւր հայրենակիցներէն մին, Էտուարտ Պրայթ անուն, որ տասն ու կէս տարեկան հասակին մէջ կը կշռէր 144 լիպրա, քսան տարեկանին՝ 365 և մեռնելէն առաջ երեք ամիս առաջ 584 լիպրա։ Լինգընի կոմսութեան մէջ կ'ապրէր ուրիշ մարդ մը որ նախորդէն կէս քիլօկրամ միայն պակաս կը կշռէր։ Այս վերջինը 10 ոտք շրջապատ ունէր. սովորական հասակ ունեցող եօթն անձինք կրնային սեղմել իւր վերարկուին մէջ։ Ուրիշ անգլիացի մը կը կշռէր 649 լիպրա. իւր մէկ ուսէն միւսն հեռաւորութիւնն էր 4 ոտք և 3 ըթամատ։ Ճավայի Նիւ-Ըն լրագիրն 1853 յունիսին կը պատմէր թէ Պաթավիայ շրջակայքը կ'ապրէր հողագործ մը որ քսան երկու տարեկան հասակին կը կշռէր 561 լիպրա։ Երեք հարիւր քիլոկրամ կշռած միջոցին կրնար տակաւին իւր այգիներուն աշխատութեամբք զբաղիլ։ Վերջէն, նախ օրն մէկ ու կէս և ապա երկու լիպրա վրայ դրաւ. օր մ'ալ յանկարծ մեռաւ իւր թիկնաթոռին մէջ ճարպէն խեղդուելով. իւր ծանրութիւնն էր յայնժամ 643 լիպրա։

Փարիզի բժշկական վարժարանին մէջ կը գտնուի Մառի-Ֆրանսուազ Գլէյի արձանն, որուն պատմութիւնը թողած է մեզ Տիրլիւպրէն։ Երսուն և վեց տարեկան հասակին մէջ, այդ կինն հինգ ոտք և մէկ ըթամատ բարձրութիւն և հինգ ոտք երկու ըթամատ շրջապատ ունէր։ Գլուխը կը կորսուէր իւր չաղգալներուն մէջ, վիզն անտեսանելի եղած էր։ Թեւերը մարմնէն հեռու մնացած էին ճարպեղէն բարձերով որք անութներուն ներքեւ կը գտնուէին։ Անհնար էր իրեն քալել. քիչ մը վերջն եւս չկրցաւ պառկած մնալ և յաւէտ դատապարտուեցաւ գիշեր ցերեկ նստած մնալ թիկնաթոռի մը մէջ ։ Վերջապէս, կէս դար առաջ Փարիզի մէջ ցոյց կուտային գերմանուհի մը, Ֆրէտերիք Օհրէնս անուն, քսան տարեկան, որ 450 լիպրա կը կշռէր ։ Հինգ ոտք հինգ ըթամատ բարձրութիւն և նոյնքան ալ շրջապատ ունէր։

ԱԶԴ. — Գատըգիւղի Արամեան Երկսեռ վարժարանի շրջանաւարտներէն վարժեալ Օրիորդ մը կը փափաքի ազգային վարժարանի մը մէջ կամ մասնաւոր տանց մէջ դասախօսութիւն ընել, գոհացուցիչ պայմաններով ։

Պէտք ունեցողը կրնան դիմել Արեւելքի Խմբագրատունը ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ

Ներկայիւս կը ծանուցուի արգոյ ընկերաց թէ՝

Ա. — Մարտ 9ին տեղի ունեցած բաժանորդաց ժողովոյն կողմանէ 94 ընկերաց՝ ներկայութեամբ, Միութեանս կազմեալ և հիմնական օրէնքներն հաստատեալ հրատարակուելէ յետոյ, Ընդհանուր Ժողովոյ 30 անդամոց ընտրութիւնն կատարուեցաւ, որոց անուանքն՝ բաժանորդաց ընդհանուր ցանկին հետ ի միասին ընկերաց պիտի հաղորդուին առաջին պատեհ առթիւ ։

Բ. — Ցիշեալ Ընդհանուր Ժողովն ի նիստ հրաւիրեալ է մարտ 23ին Միութեանս Տնօրէն և Խնամակալաց Ժողովոց ընտրութիւններն կատարելու համար, յորմէ յետոյ առժամանեայ Ժողովոց պաշտօնը լրանալով Միութեանս պաշտօնավարութիւնը պիտի յանձնուի Նոր Ժողովոց։

Գ. — Նախկին ընկեր արձանագրուողներու մէջէն անոնք՝ որ իրենց վճարումները կատարած չէին մինչեւ մարտ 9, իրենց առաջնութեան իրաւունքը կորուսած ըլլալով, անոնց տեղ անցած են յաջորդ արձանագրուողներն ըստ իրենց կարգին, հետեւաբար առաջին կարգին (1—100) մէջ կը գտնուին այժմ նախկին թիւերէն մինչեւ 129, և երկրորդ կարգին (101—250) մէջ կը գտնուին նախկին թիւերէն մինչեւ 377։

Դ. — Երրորդ կարգին (251—500) գրուիլ ուզողներն այսուհետեւ պիտի սկսին իրենց ներկայացած թուականէն վճարել շաբաթական 10 ղրուշն, և նախկին արձանագրուողներու մէջէն մինչեւ ցարդ շաբաթական չվճարողներն՝ եթէ ուզեն կրնան այս երրորդ կարգին մէջ անցնիլ, սկսելով նոյնպէս շաբաթը 10 ղրուշ վճարել և այս մասին իրենց պայմանաժամ կը տրուի մինչեւ յառաջիկայ ապրիլ 8. ուստի այս թուականէս վերջը չվճարող անձանց անուանք ընկերագրութեան ցանկէն պիտի ջնջուին։

Ե. — Առաջին և երկրորդ կարգերու մէջ գտնուողներն պիտի շարունակեն իրենց վճարումներն նոր վարչութեան կարգադրութեանցն համեմատ։

Զ. — Մինչեւ ցայսօր ստորագրուողաց թիւն 400, իսկ վճարող ընկերաց բաժիններու թիւն 300ն անցած է. 500 թիւն լրանալէ յետոյ բաժիններու գինը պիտի բարձրանայ աստիճանաբար ըստ նախկին ազդարարութեանց։

20 մարտ 1886

Որոշմամբ առժամեայ Խնամակալաց
և Տնօրէն Ժողովոց

Գրասենեակ
Արեւելեան Տնտ. Միութեան
Ղալաթիա
Քիւրէքճիլէր, Զիւլէր պէյ խան թիւ 12

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ. —(Հեղ. Մէհրան էֆ. Աբէլեան) Սոյն գործը կ'ամփոփէ Մուհաբերրաթ անուն համբաւաւոր ձեռագիր նամականիին ճիշդ ու ճիշդ հայերէն արտասանութիւնն է և կը պարունակէ այլ և այլ Մուրհակներ, Փոխանորդագրեր, Պայմանագրեր, Իլմուխապէրներ, Աղերսագրեր, Նամակներ, ամեն կարգի անհատից տրուելիք պատուանուններ և ի վերջոյ Բառգիրքոյկ մը։ Կը ծառայէ նաեւ Թուրքերէն ձեռագրի ընթերցանութիւնն և ուղղագրութիւնն առանձին ուսանելու։ Գին 5 1/2 ղրուշ։

ԲԱՌԱՐԱՆ ԳԱՂՂ-ՀԱՅ-ՏԱՃԿԵՐԷՆ. — (Աշխատասիրեալ Հ. Սամուէլ Վ. Գոմըրճեան, ի Մխիթարեան Ուխտէն) — Վիեննայոյ Մխիթարեան տպարանէն ի լոյս ընծայեալ սոյն միահատոր Բառագիրքն՝ որոյ յայտարարութիւնն հրատարակած ենք, կրնայ մեծապէս օգտակար լինել մեր ազգային վարժարանաց և առհասարակ Ֆրանսերէնի ուսմամբ պարապող ամեն անհատից։ Գին 2 Մէճիտ։

ՀԻՒԲԱՅԵԼԻ ԻԹԻ ԳԱԲՈՒ ԽՕԼՏԱՇԼԱՐԸ. —(Հեղ. Ցովսէփ էֆ. Գուրճեան.) Հայատառ եւ թրքաբարբառ վէպ մ'է, զուարճալի ոճով գրուած ։ Կը ծանուցուի ամեն անոնց որք առաջին երկու հատորներն ընթերցած, հետաքրքրութեամբ կ'սպասէին շարունակութեան, թէ երրորդ և վերջին հատորն ալ ի լոյս ընծայուած է Պէրպէրեան տպարանէն ։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր հայ գրավաճառաց քով։

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼ. ԼԵԶՈՒԻ. — (Հեղ. Յ. Մանուկեան.) Հայ գրաչարաց տպարանէն ի լոյս ընծայեալ սոյն դասագիրքն կրնայ օգտակարապէս գործածուիլ ամեն վարժարանաց մէջ։ Գինն է 3 ղրուշ։

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ա. ՊԱՐՏՕ
ԵՒ
ՍԱՐԳԻՍ Դ. ՃԻՒԷՐԵԱՆ

Երկար ատենէ ի վեր Կ. Պոլիս հաստատուած Գաղղիացի նշանաւոր փաստաբան պարոն Ա. ՊԱՐՏՕ կը յայտարարէ յարգոյ հասարակութեան թէ սանգայամ Օսմանեան դատավարութեանց համար իրեն Օգնական ընտրած է պարոն ՍԱՐԳԻՍ Դ. ՃԻՒԷՐԵԱՆ, Ա. կարգի փաստաբան Կայսերական Իրաւագիտական վարժարանէն վկայագրեալ։ Թէ՛ Դեսպանատանց և թէ՛ Առեւտրական Առաջին Ատենի վերաբերեալ խառն դատերէ ի զատ պիտի ընդունի նաեւ Օսմանեան Վարչական, Քաղաքային, Առեւտրական և Պատժական դատեր։ —Ղալաթիա, Վօյվօտա և Զընար փողոց, Նարլեան-խան։—թիւ 1։

ՖԷՆԻՔՍ
PHOENIX FIRE OFFICE
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ Կ'ԱՆՑՆԻՆ 900,000 Անգլ. Ոսկի, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ, ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 1,000,000 Անգլ. Ոսկի

ՎՆԱՍ ՎՃԱՐԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 31 Դեկտեմբեր 1885 14,000,000 Անգլ. Ոսկի

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ

ՖԷՆԻՔՍ իւր տեսակին մէջ ունի Անգլիոյ ամենէն հարուստ և հանրածանօթ գրամատները, այսու ընծայելով ամենակատարեալ ապահովութիւն իւր յաճախորդաց։ Ապահովագրութիւն ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ անշարժ կալուածոց, կարասեաց և ապրանաց վրայ, ի Պոլիս և յարուարձանս, կատարեալք ձեռամբ ստորագրելոց որք լիակատար զօրութիւն ունին անմիջապէս և առատաձեռնութեամբ կարգադրելու վնասներն և կորուստներն։

Թիւ 8 Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա

Գործակատարք ՔԼՈՆԱՐԻՏԻՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԹՇՆԱՄԻՆ

Բազմաթիւ ապահովութիւն վաւերացեալ ի տեղեկքս, շնորհիւ ՀԷՅՈՒԱՐՏ ի կատարելագործեալ կրճանոցներու որք ձեռքով կը գործածուին։

Գործածելու եղանակ. Շիշը կրակին վրայ նետելու է այնպէս որ կոտրի. ջուրը երբոր կաթի անմիջապէս կը մարէ բոցերը։

Հազարաւոր հրդեհներ այսպէս մարած են շնորհիւ այս կրճանոներուն։

Ցոյժ շահաւէտ պայմաններ ու չափաւոր գիներ։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ի Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 8 և Զաղմագճըլար Եօգուշու, Թիւ 35

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եէտի կիրահ եէտմի բարմագ արգինտէ ամէրիգան, թօփ օն պէշ պին, պէհէր լիպրասը տէօրթ ղուրուշ օթուզ պէշ բարա.

Տօգուզ կիրահ իւչ բարմագ արգինտէ ամէրիգան, թօբ օն պէշ պին, պէհէր լիպրասը պէշ ղուրուշ օն սէքիզ փարա.

Սէքիզ կիրահ արգինտէ ամէրիգան թօփ օն պին, պէհէր լիպրասը տէօրթ ղուրուշ օթուզ փարա.

Պիր սէնէտէ լիւզումի մըգտարը ալընմագ իւզրէ եէրլի իմալի գըզըլճըգ աղաճընտան սիյահ պօյալը վէ ճիլալը քէպիր տիւյմէ, պէհէր ատէտի տէօրթ պուչուգ ղուրուշա։

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա չուրուլթը մուգարրէրէ վէ իթթիսաղ օլունան Նիւմունէլէրինէ թէվֆիգըն միւնագասայէ օլունմագ իւզրէ մէվգըյի միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուբագգամ տէօրթ գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագգամալէրի իլէ Թալիպլէրի եօգտէսինտէ օլուպ մարտը րումինին եիրմի ալթընճը չարշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալէրի պիլիճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իթպ իթմէկէ թալիպ վէ եիրմի եէտինճի փէնճշէնպիհ կիւնի եւզատէ պէշ թէնզիլինէ գաղիպ պուլունանլարըն մագամը սէրասքէրի էֆազիլամթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 մարտ 1886

2—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ Թաշնիյէ խարբէսինտէ միւթէհրագիմ օլուպ փիրուլթ օլունաճագ օլան պին տէօրթ եիւզ սէքսէն ճուվալ չէմրէնթինին պէհէր ճուվալը օթուզ վէ հալըս խաճէնէ նիսան գատար թէրագիմ իտէճէք օլան կավէղըն պէհէր չուվալը օն պէշ թարաւը թալիպ եօգտէսինտէ օլուպ մարտը րումինին եիրմի պէշինճի թէ կիւնի գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իշպու թալիպ օլանլարըն էֆազիլամթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 մարտ 1886

2—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ Թաշնիյէ խարբէսի իչիւն միլիոն գըյէլի ճէտիտ տագըմ իլէ պէշ պին դիլը ճէտիտ հընթա միւնագասասը տէրտէսթ օլուպ մաշը կալը րումինին եիրմի իքինճի ճումա էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն, իխալէ թալիպ օլանլարըն էֆզլը մէզքիւրտէ տաիրէի լէազիմամթը ուսումիյէյէ միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր։

20 մարտ 1886

2—2

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իքինճի օրտուի հիւմայունի մէվաքինտէ միւթէհանիտ ճէնտութ ճէսալը միւրէքքէպ իւչիւն լիւզումի օլան միւպայեա օլունաճագ էվվէլճէտէն գըլընան լաղմըն չէրայիթի մուապբէրէսի իլէ պէհէր գըյէլի ճէտիտի տէօրթ ղրուշա թալիպի եօգտէսինտէ օլուպ իչպու մարտը րումինին եիրմի իքինճի ճումա իրթէսի կիւնի գըշըմա գատար եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան իթթայա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէազիմամթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 մարտ 1886

2—2

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ–ԳՐԱՎԱՃԱՌ
Վ. ՍՈՂԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.

Իրենց նոր բացած վաճառատան մէջ, Զաքմաքճըլար եօգուշ Թ. 51, կը վաճառեն ամեն տեսակ գրքեր, քարտէսներ և դպրոցի վերաբերեալ թղթեղէն և զանազան պիտոյքներ թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր քանակով։

Գներն յոյժ չափաւոր։ Վաճառականաց վերաբերեալ տեֆթէր տետրակներ և մամուլ ամեն ձեւերով և խիստ դիւրագին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և խնամով կը կատարուին։

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԺ ՄԻՆԱՍ ԷՄԻՐԵԱՆ

Ձիերու, կովերու և շանց հիւանդութիւնները կը դարմանէ և առ ու ծախի ատեն նոյն կենդանեաց առողջ կամ հիւանդոտ լինելն հասկնալու ուղղիները կը ցուցնէ։ Պէտք է դիմել Պոլիս Պահճէ-Գաբու Մէրհամէթճեան էֆէնտիի դեղարանը, կամ իւր բնակարանը Իւսկիւտար Պաղլարպաշի Աթմաճա փողոց Թիւ 24։

ԱՅԷՐԻ ՋԷՐՐԻ ՓԷՔԹՈՐԱԼԸ

Այէրի Ջէրրի Փէքթորալը արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւը, բորբոքումն հագագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն ևն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապոտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'ամոքէ ու կը կազդուրէ։

Այէրի Ջէրրի Փէքթորալը՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնն ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ ներգործութեանը է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Չկայ դեղ մի, որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Ջէրրի Փէքթորալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ դեղերէ գերազանց է և համեղ, քմաց շատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

Նաեւ կը ծախուի քաղաքիս մէջ այլ և այլ դեղագործաց քով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բօրդօյի միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ԼԸ ՄԷՕԶ, որ ապրիլ 1 ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 7 ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible]։

Ուղեւորի և ապրանք ընդունուին

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՐԹԷ ԲՐՔՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն տասն օրն մէկ կը բանին Լիվէրբուլի և Միջերկրականի միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ատլաս	3,000	Մալթա	3,000
Ալեբբօ	3,000	Մորոքքօ	2,500
Պալմիրա	2,500	Նապլի	2,500
Պրիթիշ Քուին	1,200	Բոթնիա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Օլիմբոս	4,600
Տէմէրարա	2,500	Ցարակօսա	3,000
Կալլիա	4,000	Սամարիա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500

Ալեբբօ շոգենաւը, նաւապետ Մ. Նէյ, ապրիլ 3 ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ
ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հաւիլի
փաշա խան Ղալաթիա

511

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Փանոբէօ	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլը	4000	Բէրա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ատլանտիք	1700
Թիպս	3250	Լոթըս	800
Մոքաթամ	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեյիլ	700
Սֆինքս	3000		

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՂ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

515

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

Ընդ Հըլ Անվերս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալզամօ	2,000	Լէբանթօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարասին	2,500
Զասսամօ	3,500	Միլօ	2,000
Զօրոսթօ	2,200	Նէրօ	2,000
Զրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյր	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գայիբրօ	2,500	Օգրանտօ	4,500
Գամէօ	2,400	Օթթօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բայէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասսպեր	1,700
Տօմինօ	1,800	Ֆիդօ	2,800
Էրլօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօ	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմմօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կլիդամօ	2,200	Սափփօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնտօ	4,300
Հայկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիօ	2,300	Քամպօ	3,600
Քէլօ	2,000	Ենտօ	1600
Քօզօ	2,200	Ջէնրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէնօ	41,0

Օթէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Մուր, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած պարպած և Օտէսա ուղեւորած է։

Թօլէտօ շոգենաւը, նաւապետ Մօնսօ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է մարտ 22ին և ապրիլ 10ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ
խան Ղալաթիա

514

ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջև կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սօֆիա	3,000	Պէքըր
Արքատիա	2,500	Ռոճըրս
Արմէնիա	2,500	Քրուքշէնք
Լաքոնիա	2,500	Ռէյնըր
Մասեթոնիա	3,500	Մօրզ
Բուլկարիա	2,800	Ֆոթրինկհիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

513

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլի և Սեւ-Ծովու միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրիան	5500
Արաբիան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իտալիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օբօրթօ	700
Էճիփշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինիան	6800

Ալճէրիան շոգենաւը, նաւապետ Լաւրանսոն, ապրիլ 1ին հինգշաբթի օր Սամսոնէն աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի
Միլլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ.
Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալթար, Պ. Վ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաչման և ընկ.
Մալթա, Ս. Քամիլլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօքօրտադօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթոլ և ընկ.

512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS
VIANDE QUINA PHOSPHATES
VIAL

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Ամենազդու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալեքսանտրի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Պերա Մեծ փողոց 169։

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԻՒՂՈՅ ԱՆՀԱՄՆ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

HUILE DE HOGG
ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազբուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքեւն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. Նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահավետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդուութիւն և անհոտ համ տալու համար շինուած են: Այն իւղերն ուրիշրանի չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զզուելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ:

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շշերով կը ծախուի: Պահանջել Հօկի անունը և Փարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական գործոց պետ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիգէթին վրայ կը գտնուի: Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի:

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ Հօկի մօրիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընելու:

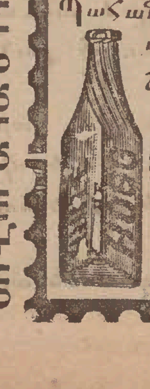

Hogg

գործարանի նշանը:

ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՏԱԼ ՈՍԿԷ. Փ.
Փարիզ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏԻՑ ՀԱՄԱՐ

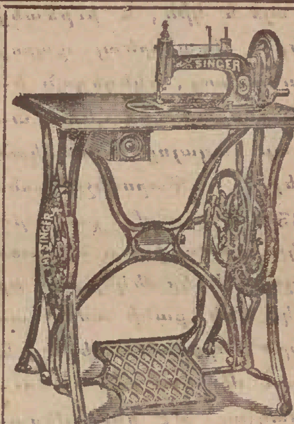

ՍԻՆԿԻՐ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՄԻԱՅՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

THE SINGER MFG. CO. N.Y.
TRADE MARK

Ղալաթիա, Կլավանի խան, 2
Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90
Բերա, Մեծ փողոց, 208

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Կ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Ամեն ճշմարիտ մեքենայ կը կրէ թեւին վրայ Singer Manufacturing Company և վրան Գործարանին նշանը։

ՋՐԻ ԱՇԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ.—ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԻԼՍՑԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթոլ, Ուիթօլ խան Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա Ալէքսիատի խան Թիւ 20։

507

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹ

ԿԱՆՍԱՆՋԱԽՏ (FER BRAVAIS) ՍՆԱՐԻՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենազօրաւորն է. օրը մի քանի կաթիլով, քիչ ժամանակի մէջ առողջութիւնն կը վերահաստատուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ գործածութիւնն ոչ ջղաձգութիւն, ոչ ստամոքսի յոգնութիւն, ոչ թանչք և ոչ պնդութիւն կը պատճառէ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ինքնին համ ու հոտ չունի և չտար ալ ոչ գինիին, ոչ ջրոյն և ոչ որ և է ըմպելեաց՝ որոց մէջ խառնուելով կը գործածուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենէն աժանն է, որովհետեւ ամբողջ սրուակ մը մէկ ամսէն վեր չաղած կը տեւէ. ուրեմն այս դեղին գործածութիւնն՝ օրը մի քանի փարայի կու գայ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ակռաները չսեւցներ։

Ամեն սրուակի հետ յայտարարութիւն մը կը գտնուի, որ մանրամասն կը նկարագրէ այս պատուական ջրալոյծ երկաթին գործածման եղանակներն։

Պ. Պրավէ իւր հնարած երկաթաջրոյն զօրութիւնն կրնայ երաշխաւորել, երբ սրուակաց վերայ գտնուի իւր տպեալ ստորագրութիւնն կար միր թանաքով։ Մեծ և փոքր սրուակներով կը ծախուի։

Վաճառատեղին է 'ի Փարիզ, BOUTRON & Ce, Rue-St-Lazare, 40 & 42.

Կեդրոնատեղիքն են ի Կ. Պոլիս Քիւչիւքեան եղբարք, Գասապեան, Վէնսան Ծաննի, և այլ մի քանի դեղարանք։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1886 ՄԱՐՏ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ 31

Վոսփորէն ելնող շոգենաւեր

1 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյքօզ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
1 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
1 — Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
1 15 Պէյգ. Բաչայ. Ր. Բ. Մաշ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
2 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյքօզ. Թարապ. Եէնիքէօյ. Սթէն. Պօյաճը. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ.
2 15 Գավաքներ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թար. Պէյգ. Բաչայ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանի. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկիւտ.
3 — Եէնիմ. Մէզարպուրնու. Պէյքօզ. Թարապիա Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
4 15 Պէյգ. Բաչայ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ. Պէշիք.
4 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
5 30 Եէնմ. Մէզ. Պէյքօզ. Թար. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ Գուր. Օրթ. Պէշիք.
6 15 Եէնիմ. Մէզարպ, Պէյքօզ. Թարապ. Պէյգ. Բաչայ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ-իսքէլէ Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէյքօզ. Թարապ. Պէյգ. Բաչայ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապ. Եէնիք. Պօյաճքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 — Մէզարպ. Պէյքօզ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.

Կամուրջէն մեկնող շոգենաւեր

1 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 — Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաչայ. Պէյգ. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ր. Բ. Մաշ. Բաչայ. Պէյգ.
3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրու. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
4 15 Պէշաք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյքօզ. Մէզ. Եէնիմահալլէ.
5 30 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավաք.
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր Չէնկէլ. Արնվ. Գանտ Ա. և Ր. Հիսր. Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ.
8 30 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպուրնու.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ, Եէն. Թար. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլք. Վանիքէօ. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթփաշա. Բաչայ. Պէյգ. Թարապ. Մէզ. Ր. և Ա. Գավաք.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէյքօզ. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչայ. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.